

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Bódás János

Nem akadt hely

Lukács 2,7

Nép a nép hátán nyüzsög Betlehemben,
s hogy jött, Akit évezredek óta vártak,
— mily szégyen ez — a vaksággal vert ember
nem adott helyet az Isten Fiának.

Ím, legelőször barmok szeme tágul
ámulattal az égi Jövevényre,
s egy vén istálló korhadt jászolából
elégült meg milliók éhe.

Nem volt hely! S ma sincs! Lelkünk tele van,
száz indulat zszibongó népe lakja,
s Krisztus bolyong, az Isten hontalan!

...Feléd vezet ma szent Karácsony napja,
s szennyes szívem szállásnak felajánlom:
fogadd el, Jézus, s légy Uram, Királyom!

Tartalom

Tanulmány

Joachim Jeremias: 1Timóteus 3,14—16 Krisztus-himnusza	547
---	-----

Adventi prédikációk

Csiha Emese: Repeső örömmel. Lukács 1,39—45	549
Csiha Kálmán: „Maradj nálam, ne félj!” 1Sámuel 22,20—23	551
Péterfy László: Angyali szózat. 1Mózes 19,17	553

Karácsony estére

Nagy András: Közel az Úr. Zsoltárok 34,19	555
---	-----

Karácsonyi prédikációk

Csiha Kálmán: A pásztorokkal együtt. Lukács 2,8—15	558
Fülöp Ferenc: Dicsőség Istennek. Lukács 2,14	560
Nagy András: a törvény betöltője. Máté 17,18	562
Nagy István: Meglátogatott a naptámadat. Lukács 1,78—79	566
Nagy László: A mennyei seregek földi istentisztelete. Lukács 2,13—14	569
Tapolyai A. Mihály: Karácsonyi prédikáció. 2Korinthus 8,9	572

Az esztendő fordulóján

László Dezső: Isten, idő, ember. 1Mózes 1,3—5.14—19	575
Nagy József: Ajtó előtt	578

Karácsonyi ünnepély

László Dezső: A karácsonyi csoda	580
Ady Endre: Karácsony	581
Babits Mihály: Csillag után	582
Reményik Sándor: János evangéliuma	583
Tótfalusy István: Karácsonyi leoninusok	584
Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony	584
Paul Gerhardt: Jöjjetek Krisztust dicsérni	585
Csiha Kálmán: Hová mentek?	585
Csiha Kálmán: Karácsonyi ének	586
Berde Mária: Gyermeckdal	586
Szak Antal: Francia karácsonyi ének	587

Tanulmány

Joachim Jeremias

1Timóteus 3,14—16 Krisztus-himnusza

A befejezés először is azt indokolja, hogy miért ír Pál a kilátásba helyezett látogatás ellenére: az utazás bizonyos késedelem miatt eltolódhatik. A második ok társulhat hozzá: a gyülekezeti rend nem Timóteus számára, hanem tartós zsinórmértékként a kis-ázsiai gyülekezetek számára íródott. A lazán hozzá fűzött kettős kép: „igazságnak oszlopa és erőssége“ kétféleképpen magyarázható. Ha ezzel kezdünk egy új mondatot, akkor az a 16. versben a Krisztushoz intézett himnikus hitvallásra vonatkozik; ha azonban a képet az előzetesen mondottakhoz kapcsoljuk, akkor az egyház az, amit oszlopnak és erősségnek nevez. A mi fordításunk a második magyarázatot követi, amelynek az is kedvez, hogy a Qumrán az egyházat az „igazság alapjának“ nevezi. Akárhogy is magyarázzuk, döntő az, hogy az „igazság oszlopa és erőssége“ képet herotikusellenesnek fogjuk fel. A tévtanítók minden mesterkedése ellenére is rendíthetetlenül megmarad „az igazság“ (15. v.), „a mi hitünk titka“, nevezetesen ő, csak ő, akiről az őt imádó gyülekezet dicsérete himnuszban zeng: „megjelent testben...“

A Krisztus-himnusz a 3,16-ban az egész levél csúcspontját képezi, mely először egy szövegkritikai kérdést vet fel. A legjobb kéziratok a kezdésnél a himnemű „aki“ (gör. HOS) vonatkozó névmást olvassák: „nagy a titok, aki megjelent testben...“ Ez esetben az egész himnusz egy mellékmondat, amelyből hiányzik a főmondat. A legtöbb nyugati kézirat semleges névmást, „ami“-t (HO) olvas, és a himnusz nyelvitanilag helyesen mint mellékmondatot a 16a verssel köti össze: „nagy a kegyességnek titka, ami...“ A legtöbb későbbi kézirat ezzel szemben „Istent“ olvas (THEOS). Ezzel az olvasási móddal, „amit“ Luther is használt, egy helyes főmondat jön létre: „nagy eme titok: Isten megjelent testben...“ Itt mégis érvényes a szövegkritikai szabály: a nyelvitanilag legnehezebb olvasat a mi esetünkben az elsőként említett, az eredeti; a későbbi korok simítottak rajta. A himnusz tehát a legrégebb szöveg szerint egyetlen főmondat nélküli mellékmondat, melyben legalább a vonatkozó névmást (szövegünkben: „nevezetesen ő“) ki kellett egészíteni. Ezáltal világos lesz, hogy ezt a mondatot egy gyülekezeti ének összefüggéséből idézték, amiben előtte valószínűleg egy dicsőítés állt, kb. így: „Dicséret és tisztesség legyen néki, aki megjelent...“

Az eredeti szöveg vizsgálata mellett a Himnusz stilisztikai felépítése érdemel figyelmet. Hat párhuzamosan épített sorból áll, amelyeknek mindenike (egy görögül egyformán hangzó) passivummal kezdődik, ami Istennek egy cselekedetét írja le. Két sor mindig ellentétpárt képez: test — lélek; angyalok — pogányok; világ — dicsőség. Tehát az ellentétpárok mindenike földit és mennyeit állít szembe egymással, és pedig chiasztikus sorrendben (földi — mennyei; mennyei — földi; földi — mennyei). Ez a megállapítás fontos a magyarázat számára, mert azt mutatja, hogy Isten Jézus Krisztusban való kijelentésének időben 3 egymás után következő folyamatát himnikus formában dicséri. Ez a három folyamat a királyi trónra lépés őskeleti, nevezetesen Egyiptomban gyakorolt ceremóniájából ismeretes (E. Norden). Az egyiptomi trónra lépési ceremónia 3 aktusból áll: 1) Az új király ünnepélyes, szimbolikus cselekményben isteni tulajdonságot nyer. (Felmagasztalás.) 2) Az immár istenített királyt bemutatják az istenek körének. (Bemutatás.) 3) Csak ezután ruházzák rá az uralkodást. (Intronizáció.) Ez az ősi szertartás lassan stílusformává merevedett, amely még akkor is tovább élt, amikor a trónra lépési szokásokat már rég nem gyakorolták. A háromfokozatú trónra lépési himnuszok stílusformája felismerhető pl. a Fil 2,9—11-ben is, mert itt az első fok a felemelés (9a v.), a második fok a minden név fölött való név kikiáltása (9b v.), a harmadik fok a trónra emelt király előtti

imádásban és hűségesküben kifejezett hódolat (10. v.). Máté 28,18–20-ban is láthatunk erre példát: (1) Az uralkodás átruházása (18b); (2) Proklamáció (19–20a); (3) A trónra lépett hatalmának bizonyítékai (20b). Ez összehasonlítható Márk 16–17. verssel. Továbbá Jel 5,5–14: (1) Krisztus győzelmének bejelentése (5. v.); (2) A bárány bemutatása (6. v.); (3) A hatalom átruházása, valamint akklamáció (7–14. v.). Végül még a Zsid 1,5–14-re is utalhatunk, ahol a Fiú és az angyalok mindenkori szembeállítás között egymás után a következő fokokat láthatjuk: (1) Isten fiává való fogadás, akit az angyalok imádnak (5–6. v.); (2) Az örökös uralkodás kikiáltása (7–12. v.) és (3) A trónra emelés (13. v.).

A trónra lépési himnusz stílusformája képezi a mi Krisztus-himnuszunk alapját is, amelynek tartalma Jézus Krisztus trónra lépése. Győzelmi felvonulásként írja le a Biblia, amely 3 folyamatban játszódik le: 1) Az emberré lett Krisztus felemeltetése (ez az első ellentétpár). 2) A felemeltetés kihirdetése a mennyei és földi világ előtt (második ellentétpár). 3) Krisztus dicsőségbe helyezése (harmadik ellentétpár). E három folyamat egy kozmikus, mindent átfogó történés. Ebből a megállapításból kell a magyarázatnak kiindulnia.

1. A felmagasztalás. A gyülekezet vallást tesz Jézus Krisztusról, aki megjelent testben, megigazított lélekben. „Földi és földöntúli folyamat áll itt egymással szemben. A földi folyamat a „testben való megjelenés“, ahol a „test“ szó az ószövetségi szóhasználat kapcsolatában Jézus földi létét jelöli. (Így pl. az ezzel rokon krisztológiai formulákban is: Róm 1,3; 1Pt 3,18.) A mulandóság leértékelő mellézköngéje, ami ezekben a formulákban a kifejezéshez tapad, tudatosítani akarja az emberré létel botránnyát; azt is mondhatjuk, hogy himnuszunk első sorának antidoketista éle van (lásd 2Tim 2,18). A földöntúli folyamat „a Lélekben való megigazítás“. A „megigazítás“ szó jelölhetné (természetesen csak a keresztyénség után bizonyított) hellenisztikus nyelvhasználat szerint az isteni igazság létmódjába való felemeltetést; valószínűbb, hogy a bibliai nyelvhasználat szerinti megigazításról van szó: Istent, a kereszten bűnözőként elítéltetett az egész világ előtt igaznak mutatja be. A megigazítás mindkét esetben gyakorlatilag a feltámadást jelenti, ami „Isten Lelke által“ történt, vagyis Isten ereje által, amelynek Jézus hordozója volt, mint ahogy a hívők feltámasztása is a Lélek által (illetve a Lélek következtében, Róm 8,11) fog megtörténni. A keresztfeszítettnek a feltámadásban való nyilvános megigazításával kezdődött trónra lépése. Azt követte a 2. felemeltetés kihirdetése a mennyei és a földi világ előtt (prezentáció): „meglátatott az angyaloktól, hirdettetett a pogányok közt“. Újra szemben áll a mennyei és a földi folyamat. Az angyalok imádják a Mennybeszállót, akinek ezután mint Uruknek alávettek (Fil 2,10; Ef 1,20; 1Pt 3,22). A felemelt mennyei uralkodásba való bevezetésének felel meg a róla szóló biznyságtétel és a földi birodalom: mert a Jézus Krisztus általi megváltásról szóló prédikáció az ő uralkodási igényének a kikiáltása, a világ népeinek tudomására való hozása és végül a (3) trónra lépés: „hittek benne a világon, felvitetett dicsőségbe“. A felemelt Krisztus trónra lépése is olyan esemény, ami az eget és a földet átfogja. A földön mindenütt uralkodik, ahol az emberek alávetik magukat az evangéliumnak. A mennyei világban a trónra lépés a Mennybeszállt dicsőségbe való felvétele által és az Isten jobbján lévő trónra való felemelése által történik.

Az ősgyülekezet erőteljes krisztológiája jut kifejezésre e trónra lépés himnuszában, ahogy azt a Fil 2,5–11-ből ismerjük: ott is a keresztfeszítetttről mint Felemeltről tesz vallást a gyülekezet, akit az angyalok imádnak, s aki ezután az Úr. Ennek az üzenetnek a rendkívülisége az, hogy „megjelent testben“. Hogy az örök Isten Fia emberré lett, ez a „hirdethető nagy titok“ (2Tim 1,9).

Fordította: Nagy Irén

(*Die Briefe an Timotheus und Titus*. Göttingen, Vandenhoeck und Ruprecht, 1981.)

Adventi prédikációk

Csiha Emese

Repeső örömmel

Alapige: Lukács 1,39–45

Bibliolvasás: Ézsaiás 9,2–7

A galileai Názáretből sietve jön Mária a Júdea hegységében fekvő városkába Erzsébethez, a Zakariás pap feleségéhez. Sietése arra mutat, hogy valami sürgős közölnivalója van Erzsébet számára, valami olyan mondanivalója, ami betölti szívéét, eltölti egész lényét, s amiről másnak is beszélni szeretne. Magunk előtt látjuk ezt a tiszta, fiatal, egyszerű lányt, aki az angyalon keresztül isteni üzenetet kapott: „Ímé, fogansz a te méhedben és szülsz fiat, és nevezed az ő nevét Jézusnak“ (Lk 1,31). Ez a Máriának szóló üzenet a legáldottabb adventi ígélet, melyet valaha is valakivel közöltek.

Mária boldog, mert Jézus jön, beleszületik az életbe, hozza az Atya üdvözítő akaratát. A mi adventi feladatunk az, hogy engedelmes és alázatos szívvel várjuk őt, az érkezőt. Adventje volt az Ószövetség népének is, mert prófétáin át Isten szakadatlanul üzenté népének, hogy „eljő Sionnak a Megváltó“. Ez az ígélet nagy örömmel tölthette és töltötte be a szíveket. Isten általában mindenkinek, népe minden fiának és leányának megígérte a Megváltó érkezését, de a Máriával közölt üzenet olyan személyes ígélet volt, ami elsősorban és egyedül csak neki szólt: „Fogansz a te méhedben.“ Ez indította Máriát Názáretből a Júdea hegysége felé, ez tette Máriát a nagy távolságot legyőző, Erzsébet otthonába sietve belépő boldog leánnyá. Milyen csodálatos az, hogy még mielőtt megszületne Jézus Krisztus, már áldott találkozást teremti Mária és Erzsébet, a minden korok Máriái és Erzsébetei között.

Volt-e valamikor olyan elbírhatatlan öröme, amit valakivel meg kellett osztanod? Hiszem, hogy mindenkinek volt már ilyen öröme, és hiszem, hogy mindegyiket Isten adta. Ha Isten tiszta és szép gondolatokkal áldott meg, milyen jó volt ezeket továbbadni és másoknak is örömet szerezve kétszeresen örvendezni. Milyen öröm volt számodra, ha gyermekeid a te belső megfényesedett örömeidből magtanultak már gyermekkorukban vidám szívű gyermekeknek lenni. Hányszor tudtál örömet szerezni éppen azzal, hogy az Istentől kapott örömeidet átadtad másoknak is, hogy sok gyász és fájdalom közepette ők is örülni tudjanak.

Erzsébet, aki szintén gyermeket vár, mikor meghallotta Mária köszöntését, akkor szíve alatt „repedt a magzat“. Még meg nem született gyermeke titokzatosan már megérezte a még meg nem született Megváltó jelenlétét. Ha eszeddel vizsgálod ezt a csodát, nem biztos, hogy megérted. Ha azon gondolkozol, hogy két kis élet, akik már elindulóban vannak a világra, miképpen tudnak kapcsolatot teremteni egymás között, semmiképpen sem jutsz megoldásra. De ha eszedbe jut az, hogy a magad életében valahányszor a prédikációban Jézusról hallottál, vagy különböző élethelyzeteidben a közeledbe jött, vagy nehéz életharcaidban megérezted jelenlétét, akkor lelked mélyén mindig megmozdult a „feléje repeső“ új élet. Hányszor volt úgy, hogy nem tudtunk dönteni arról, hogy valakinek megbocsátunk-e vagy sem, de közben már megmozdult valami ebből az új életből, és Jézus eldöntötte bennünk azt, hogy hetvenhétyszer is meg kell bocsátanunk. Adná a jó Isten, hogy ebben az adventben minden szívben megmozduljon az új élet és mindenki személyes ügyévé tegye a Krisztussal való találkozást. Erzsébet a Szentlélek hatalma alatt így kiált, fel: „áldott vagy te az asszonyok között“. Ennek az áldásnak kettős jelentése van:

a) Van egy egyetemes értelme: minden anya áldott, mert örökös adventben él, mert Isten teremtő művének és gondviselő szeretetének csodálatos eszköze. Áldott minden anya, aki szívesen várja gyermekét, mert tudja, hogy Isten adja azt. Bár ne lenne több

olyan várandós asszony közöttünk, aki úgy érzi, hogy számára teher a gyermek vállalása, hanem érezze azt minden jövendő anya, hogy áldott állapotban van, amikor gyermekét várja.

b) De a Máriának szóló áldásnak van egy csak neki szóló jelentése is: Mária áldott „az asszonyok között“. Benne ugyanis nem egyszerűen egy gyermek fogantatott, hanem Isten szerelmes Fia, Jézus Krisztus, és ez azt jelenti, hogy a betlehemi gyermek az, aki mind az idők végezetéig megtartja a Máriákat, az édesanyákat és az egész világot.

Nekünk asszonyoknak sok terhet kell elviselnünk, és nem is könnyű terheket. Ezeket a terheket nem lehet félúton letenni, nem lehet elszaladni tőlük, nem lehet más vállára tenni: hanem elviselnünk kell! Vannak imádkozó asszonyok, akik a teherviselésben szüntelenül Isten segítségét kérik. Vannak asszonyok, akiket Isten azzal áld meg, amit sokszor így nevezünk: „édes teher“. Amíg imádságunkban elmondjuk Istennek, hogy képtelenek vagyunk tovább vinni a terheket, addig ő már csendben odahajol a szívünkhöz, és így szól: „veled vagyok“. De ha csak a magad erejéből akarod hordozni a terheidet, anélkül hogy Istenre bízna azokat, akkor a teherhordozás mérhetetlenül nehéz marad. Ez a minket megszólító hang sokszor így tanított bennünket: „egymás terhét hordozzátok“ (Gal 6,2). Számunkra egy megoldás marad: mondjuk el terheinket Istennek, és hordozzuk kölcsönösen azt az emberekkel.

De még így is sok minden érthetetlenül áll előttünk. Az Ige szerint maga Erzsébet sem tudja, hogyan jutott arra a gondolatra, hogy „az ő Urának“ anyjaként köszöntse Máriát. Valamilyen titokzatos megvilágosodás láttatta meg vele azt az igazságot, ami sokak előtt még ma is rejtve van, hogy „Jézus Úr“. Ez a titokzatos megvilágosodás a Szentlélek munkája volt. Mindig a Szentlélek munkája az, amikor Jézus Úr volta felragyog valaki előtt.

Miként várod ez adventben őt? Mint Urat, aki uralkodik a világ felett; mint királyt, aki ma is diadalmenetét tartja? Ez az Úr, ez a Király az Atya dicsőségére a betlehemi gyermek, aki egyre növekedni akar a szívedben, és kegyelmet hozó uraddá nő életed eseményeiben. Ennek az Úrnak hatalom adatott mennyben és földön. Hát hogyan lenne hatalma a te kis porszemnyi életed felett, hogy magáévá tegyen, hogy győzzön benned, hogy megtanítsa a gyűlölet világában szeretni, a nehézségek között örülni, hogy te is tudj sietni, akárcsak Mária, adventi örömmel mások felé? Erzsébet azt is elmondja Máriának a találkozáskor, hogy „mihelyt a te köszöntésednek szava a füleimbe hatolt, a magzat örvendéssel kezdett repesni az én méhemben“. Máriának még jóformán el sem kellett mondania azt, hogy mi történt vele, de Istennek már gondja volt arra, hogy ne a názáretiek csúfolódó szava okozzon bánatot neki, hanem Erzsébet bizonyágtétele szerezzon örömet számára. Sohase szégyelld vállalni Jézust, aki talán éppen ezen a karácsonyon akar találkozni veled, sohase a Sátán csúfolódó szava okozzon neked bánatot, hanem halld meg mindig azoknak a szavát, akik örülnek a te örömödnél, a te megtért szívednek, mint ahogy Erzsébet szíve alatt örvendezett az eljövendő útkészítő Keresztelő János Jézus Krisztus érkezésének.

Advent van a világban. Vajon advent van a világon? Vajon Názáret és Júdea hegyei között sietnek az örömmondók, Krisztus érkezéséről tanúskodó bizonyágtétevek? Vagy senki sem jár az úton? Az örömmondók a sok emberi gyűlölködés közepette elhallgattak? Míg szól az Igehirdetés, itt a templom padjában figyelő szívedet tedd imádkozó szívvé, hogy kérjük Istent, legyenek áldottak adventi napjaink, s tanítsa meg minket újra örömmel váró „karácsonyos“ Máriáknak lenni. Ámen.

„Maradj nálam, ne félj!“

Alapige: 1Sámuel 22,20—23

Bibliolvasás: 1Sámuel 22,6—19

Az Ige azzal kezdődik, hogy Dávid ismét visszatér. A Dávid—Saul történeteken végigvonul a gyűlölet és a szeretet párhuzama. Saul az irigykedő gyűlölet, Dávid a megbocsátó szeretet és a hűség harcosa. Saul elüldözte magától, s Dávid mindentől és mindenkitől elszakadva, emberileg mindent elveszítve Adullám barlangjáiig jutott. Egy ideig úgy látszott, hogy Saul gyűlölete zavartalanul tud uralkodni. De Dávid most visszatér. Nem csak a Dávid—Saul történetekben van ez így. A mi életünkben is így van! Sokszor az önzés, a hiúság és a gyűlölködő irigység győz. De a szeretet végül mégis visszatér! Nem tud meglenni szeretet nélkül a világ. Így gondoljátok ti is, ugye, akik megértétek a háború, gyűlölet és gyilkosság tengerét? Sokszor talán úgy látszott, hogy a gonoszság már végképpen legyőzte a szeretetet. De a béke végül mégis visszatért. A gyűlölet halált hozó parancsokat osztogatott. Ilyenkor a békesség és a szeretet messze járt. De aztán újra visszatértek, mert a szeretetet elűzni és legyőzni nem lehet!

Gondolj a te életedre! Hányszor elűzted belőle a megbocsátás és szeretet melegét, s engedted, hogy a helyét a sauli indulat foglalja el. Vajon boldogabb lettél-e ezáltal? Ugye hogy valami keserű íz volt akkor benned és haragtartásod nem tudta pótolni mindazt, ami hiányzott, s csak akkor lett ismét igazán emberi az életed, amikor a szeretet visszatért?

Adventben élünk, s a havas télben ezer gyermek-emlékkel jön a karácsony. És ez az idő azért olyan szép, s a karácsony azért olyan egyedülálló szép ünnepünk, mert ilyenkor érezzük újra át, hogy a szeretet, amit mi emberek sauli módra olyan sokszor elűzünk, ismét és ismét visszatér. Ez a szeretet azonban nem csak egy emberi magatartás, nem csak egy fogalom, nem csak egy ünnepi hangulat. Ez a szeretet egy élő személy. Azt írja róla János apostol: onnan ismertük meg a szeretetet, hogy az ő életét adta értünk. Ez az annyiszor megbántott, elűzött, de hozzánk újra és újra visszaforduló szeretet maga Jézus Krisztus. Az adja advent és karácsony csodálatos szépségét, hogy ilyenkor valóban átérezzük, hogy ő jön, ő érkezik hozzánk, mint egykor Dávid Júdeába. Nem mintha máskor nem jönne. Ő mindig jön felénk, csak mi nem vesszük észre, vagy nem akarjuk észrevenni őt. Életünk, ami mindig adventi fényben ragyogó élet lehetne, sokszor üres, szürke és fény nélküli letté lesz.

Saul a szeretetnek ezt: a melegét a gyűlölet tüzével próbálta pótolni. Nem sikerült. Ott áll Gibeá hegyén, körülötte szolgálói, kezében dárdája. Látszólag mindene megvan, valójában a legszegényebb ember egész Izráelben. Érti is ezt, amikor így kiált fel: Hát senki sincs, aki szánakoznék felettem? Honnan jön ez a kiáltás? Saul egyedül maradt. Vagyona, szolgálói, harcosai közepette tragikusan egyedül maradt. Mert éppen azt vesztette el, amit mással pótolni nem lehet: az Isten által meghatározott, szeretetre rendelt emberséget. Ezt mással cserélte fel. Ezért megváltozik ítéletképessége, megváltozik helyzetértékelése is. Vajon Isai fia fog-e adni nektek szántóföldeket és szőlőhegyeket, vajon mindnyájatokat ezredesekké és századosokká fog-e tenni? — kérdezi. Ő már csak anyagiakban tud gondolkodni, már csak a haszon fogalmával tud mérni. Ami ezen túl van, azt nem látja, ahhoz nincs érzéke. Ezért marad egyedül.

Egyedül maradni ma is, forgalmas utcák és tízemeletes blokkházak tövében, sőt népes családban is lehet. És fájó ez az egyedül maradás. De amikor így elhagyatva, magányosnak érzi magát az ember, mindig fel kell tennie magának a kérdést: vajon nem azért van-e így, mert Saul mértékével mér? Mert csak a hasznot, egyedül csak a hasznot keressük? Mert nem tudunk szeretetet adni, ezért nem is kapunk szeretetet. Igaz, vannak más nagy egyedül maradások is, amikor elvesztünk valakit szeretteink közül, akit mások nem pótolhatnak sohasem. Nem erről van most szó, hanem aki a

szerető segítés szemével nézi a világot és hittel járja az életet, az sohasem marad egyedül. A Hidegvölgyben lakik egy félig béna özvegyasszony. Senkije sincs, még kimenni sem tud a házból, de ha belépsz hozzá, nem a nyomorúság, hanem a tisztaság és a hit levegője üti meg a szívedet. Ő annak a körzetnek a segítő angyala. Pénze nincs, de jó szava, tanácsa mindenki számára van, és ha nem is tud anyagiakban segíteni, de imádkozni tud minden elesett emberért. Soha nincs egyedül. Lehet egyedül maradni az emberrengetegben, de lehet szerető szíveket találni az egyedüllétben is. Mindez a te szívedtől is függ.

Saul valóban szánalomraméltó. Nem azért, amit magáról, helyzetéről gondol, hanem azért, hogy ilyen lett a szíve. Mi is sok mindenért szoktuk sajnálni magunkat. Jó lenne többször magunkba néznünk, és szívünk állapotáért is jó lenne sajnálnunk magunkat.

Saul ebben az állapotában csak ölni tud. Az ártatlan főpapot maga elé viteti és így szól: „meg kell halnod, Abimélek, neked és atyád egész háza népének!“ Az irigységtől, gyűlölettel elvakult ember csak ezt tudja: elvenni a mások életét. Adni nem tud. Ő, azt nehéz megtenni! Azt csak Isten tudja. Ennek a csodáját csak azok élik át, akiket Isten bevont az ő életadó csodái körébe. Ilyenek az anyák és a halállal harcoló orvosok. Az elvakult ember csak egyhez ért: összetörni a csodát, elvenni az életet. Az egész történelem a maga sok háborújával, pusztításával mind ennek a bizonyítéka: de ennek a bizonyítéka a szívünkbe sokszor belépő gyűlölet is, amibe mint jó melegágyba a Sátán elrejtje a gyilkosság magvait.

Mégis örömmel dobban meg a szívünk, amikor olvassuk ezt a történetet: „A királyi szolgálói azonban nem akarták felemelni kezeiket, hogy az Úrnak papjaira rohanjanak.“ A szívük diktált valamit, és tudtak arra hallgatni. Nagy dolog az, amikor a szívünkre tudunk hallgatni. A baj inkább az, hogy ennek a szívnek a diktálásában sem bízhatunk meg tökéletesen. Hisz sokszor éppen ebben a szívben van a hiba. Jobb tehát, ha inkább egy másik szívre hallgatunk: a Jézus szívére, aki érettünk is átszegeztetett ott a keresztfán. Saul szolgálói is végeredményben Istenre hallgathattak, amikor emberek tudtak maradni az embertelenségben. Istenre való hallgatásunk és keresztyén életünk egyik döntő vonása éppen az, hogy az Isten szeretetéből ajándékozott emberségünket mindig és minden körülmények között meg tudjuk őrizni. Ha nem tudunk emberek maradni, akkor egyszerűen nemcsak elállatiasodunk, hanem egyenesen elsátániasodik a lelkünk. Gonoszabbak leszünk, mint az állatok, mert lelkünk van, és lelkünk nemcsak az Isten-fiúságot, de a sátáni életet is lehetővé teszi számunkra. Ezért nem tudnak az állatok olyan bűnöket elkövetni, mint az emberek.

Saulnak mégis engedelmeskedik valaki. Ez Doég, aki megöli mind a 85 papot és kipusztítja azok családját is. Valószínűleg még mások is csatlakoztak hozzá, hogy ezt végre tudta hajtani. A gyűlölet soha nem jár egyedül. „Az emberségnek és az embertelenségnek is mindig vannak követői. Isten azonban gondoskodik arról, hogy ebből az öldöklésből Abjátár megmeneküljön, hogy legyen folytatója apja papságának. Isten mindig gondoskodik arról, hogy azok a szájak, amelyeket ő húz át az életünkön, soha meg ne szakadjanak.

Most Abjátár Dávidhoz menekül. Dávid így szól hozzá: „Maradj nálam, ne félj, mert aki az én életemet halálra keresi, az keresi a tiedet is. Azért bátorságosan lehets mellettem.“ Jó lehetett Abjátárnak végre megnyugodni Dávid közelében. Jó volt érezni azt, hogy egy a sorsuk, s ahova Dávid jut, ő is oda kerül, mert Dávid gondot visel reá.

Jó nekünk is megnyugodnunk Jézus közelében. Ő szól most hozzád: Maradj nálam, ne félj! Ha nálam maradsz, egy közös ellenségünk lesz, aki az én életemet és a te életedet is halálra keresi: a bűn, a halál. De ezt az ellenséget én örökre legyőztem nagypénteken és húsvét reggelén. Ha mellettem maradsz, ez a győzelem a tied. Azért bátorságban lehets mellettem. Most és örökkön-örökké. Ámen.

Angyali szózat

Alapige: 1Mózes 19,17
Bibliolvasás: 1Mózes
19,1—3.12—17

Amikor angyali szózatról, angyali üdvözletről hallunk, akkor önkéntelenül is a karácsony jut eszünkbe. Valóban, azokban a gyönyörű napokban több ízben ad Isten kijelentést angyalai által. Máté evangélista írja le, hogy Máriának miképpen jelenik meg az angyal és adja hírrül, hogy születendő fiát nevezze majd Jézusnak, mert ő szabadítja meg népét annak bűneitől. Amikor aztán eljött karácsony szent napja és szülé Mária az ő elsőszülött fiát és megjelentek a pásztorok, hogy tisztességet tegyenek a Kisded előtt, szintén angyal jelenik meg a megfélemlt embereknek, és ezt mondja nekik: „Ne féljetek, mert íme, hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme léssen, mert született néktek ma a megtartó, ki az Úr Jézus Krisztus Dávid városában.“ Az angyallal együtt mennyei seregek sokasága jelent meg, és ezt mondják: „Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és e földön békeesség és az emberekhez jóakarát.“

Ezek mind kimondottan örömezenetek, de az, amit a Lótnak megjelenő angyalok egyike mond, az inkább félelmet keltő kemény és szigorú figyelmeztetés. Ez a figyelmeztetés itt és most pont nekünk szól, akik itt vagyunk a templomban. Fogadjuk szelídséggel és megértéssel a beoltott Igét, hogy lélekben meggazdagodva távozhassunk el az Isten szent házából családi hajlékunkba.

Négy rövid figyelmeztetés hangzik ma el.

Az első ez: „Mentsd meg a te életedet.“ Olyan ez a mondat, mint amikor a sülyedő hajóról felhangzik a segélykérő S.O.S. jel. E vészjel magyar nyelvi jelentése ez: „Mentsétek meg lelkeinket.“ Itt az Igében egészen személyes a felszólítás: „mentsd meg a te életedet“. Vagyis egyenesen neked szól ez a felhívás, aki most jelen vagy és hallgató az angyali figyelmeztetést. Az angyal szó magyarra fordítva azt jelenti: Isten küldötte. Ő bízott meg ma engem is, hogy tolmácsoljam ezt a parancsot. Úgy hangzik ez a felhívás, mint a félrevert harang, ha hirtelen veszedelem támad, vagy mint a gyári sziréna sivító hangja, ha tűzvész veszélyezteteti házainkat.

Miért ez a hangos, kemény figyelmeztetés? Mert sok a nagyothalló! Sőt sokan meg se hallják az angyali szózatot. Vagy úgy vannak, mint a Lót vejei, akiknek apósuk szava csak „úgy tetszik, mintha tréfálna“. Hányszor veszik csak tréfának, bolondságnak ma is a keresztről való beszédet. Milyen sokan félvállról veszik az Ige üzenetét, sőt gúnyt űznek belőle. Vajon bolondság, tréfa, ha a vízbefúlót ki akarjuk menteni? Hányan mondják pökhendien ma is: lélek, lélek, de a fontos az, amiből élek. Különösen az anyagi ügyeket veszik halálosan komolyan, sőt sokan a föld jussáért, az örökségért öltre is képesek menni. Azt szokták mondani, hogy a halállal nem lehet tréfálni, de vajon az élet és halál Urával lehet? Ne feledjük, hogy Isten nem csúfoltatik meg, mert amit elvet az ember, azt le is aratja.

Az a kérdés, hogy miként lehet az életet megmenteni. Erre az egyik tanács ez: „hátra ne tekint“. A bűnnek, a régi életnek nagy a vonzereje. A pusztába vándorló zsidóknak állandó kísértése az egyiptomi húsos fazakak, vagyis az egykor jólét. A mi Urunk mondta: „Ha valaki az eke szarvára veti kezét és hátratekint, nem alkalmas Isten országá szolgálatára.“ Úgy szakadj el a bűnös múltadtól, hogy többé ne tekint hátra. Pál apostol így tett bizonyosságot: azokat, „amelyek a hátam megett vannak, elfelejtve célegyenest igyekszem ... a Jézus Krisztus elhívása jutalmára“. És ne feledjük azt se, hogy mi nem vagyunk a meghátrálás emberei, hanem a hitéi, hogy életünk legyen.

Az angyalok a késedelmeskedőket kézen fogva, szinte erőszakkal próbálják megmenteni. Mi ma már senkit sem készítetünk erőszakkal a megtérésre. Az Úr Jézus

is azt mondotta: „Ha valaki énutánam akar jönni ... vegye fel a maga keresztjét és úgy kövessen engem.“ Aki nem akar, annál nem lehet kényszerrel alkalmazni. Mindenki a maga szerencséjének, sőt a maga üdvösségének a kovácsa.

Az is ott van az Igében: „meg ne állj a környéken“. Nagy baj származik abból, ha valakit megigéz a környezete, a világ szerelme. Így volt Lót családja is. Nehéz volt lemondani a régi megszokott életről. Lót felesége csúfosan megbűnhődik érte. Te hagy ott a bűnös múltat, meg ne állj a megtélt, kárhozatba vivő környéken.

Azonban a legfőbb utasítása az Igének ez: „a hegyre menekülj“. Milyen fájó csengése van a menekülj, a menekülés szavaknak. Gondoljunk csak azokra a százezrekre, akik a szomszéd országból el kellett hogy meneküljenek. Jön a hideg tél, és hány embernek nem jut sem meleg szoba, sem betevő falat. Nekünk is menekülnünk kell, de nem idegen országba, hanem a megmentő hegyre. Nem beszél az Ige a hegy nevééről, nem ismerjük sem hollétét, sem magasságát. Madéfalván a szorongatott székelyek ismerték a rejteket nyújtó hegyeket, havasokat, ahová a 18. században menekültek az ellenség elől. Az első világháború idején az üldözött törökök elől menekülő örmények ismerték a Muszat Dag hegyét, ahová felmenekültek. Milyen jó, hogy előttünk se ismeretlen a hegy, hol biztos menedék vár reánk. Ez nem más, mint a Golgota hegye, hol a megváltó Krisztusunk kitárt karjával vár reánk, hogy menedéket, biztonságot nyújtson. Igen, itt vár egy forrás, ahol a menekülőkre üdítő, éltető víz árad. Van egy minket is bocsánattal átölelő kar, melyben megpihenhetünk. Ide menekülj te is, hogy el ne vész. Áron is vegyétek meg az alkalmatosságot. Úgy, amint vagy, sok bűn alatt, gyere bátran, mert vár Atyád szerelme és bocsánata.

Erre a megbocsátó Atyára várunk, aki szerelmes Fiában közeleg felénk. Ez a várakozás az igazi advent. Adjon mindnyájunk számára mennyei Atyánk áldott adventet, hogy boldog karácsonyunk lehessen és legyen. Ámen.

Karácsony estére

Nagy András

Közel az Úr

Alapige: Zsoltárok 34,19

A nagyhét a magunkba szállás ideje. A mindennapi élet iramában messze kerülünk önmagunktól, és messze esünk Istentől. Meg is unjuk magunkat, és azt is, ami hozzánk tapad. Ami fáj, jobban fáj. Megfigyelve magunkat, alig kapunk testünkön és lelkünkön ép helyet, ahol ne sajogna. A nagyheti harangszó is mintha élesebb volna, kihallszik az életzajból, észrevesszük, hogy szól, és a nagyhéten mintha nagyobbat is kiáltana, mint máskor. Mintha a harang nyelve a szívünkre ütne. Megütődünk, ahogy mondani szoktuk. Arcunkról, magaviseletünkéből elmarad a mesterkéeltség. Szívesen visszatérünk önmagunkba. Mintha belső világunkba vendég érkezett volna, aki nagyon lefoglal. Az Ige is mindennap erről ad hírt mostanában, hogy az Úr közel van, az adventi nagyhét szerint éppen érkezőben. És ez az érkező Vendég maga Jézus Krisztus.

A másik észrevételünk éppen az ellenkező: Ez az érkező Vendég Isten maga, messze van. Az advent és az adventi figyelmeztetések, nagyhét, harangszó, igehirdetés éppen azt juttatják eszünkbe, hogy a mi Urunk nagyon messze van és nagyon messziről jön. Messze estünk tőle, és nagyon messze vagyunk embertársainktól is. Az ég a földhöz sokszor közelebb van, mint mi emberek egyik a másikhoz, még ha egymás mellett ülünk is. Ha köztünk ülne, közel volnánk egymáshoz, még fel is ismernők egymást. De ő nagyon messze van, és emiatt mi is nagyon messze élünk egymástól, hangtávolság kivül, nem is értjük egymást.

Aki messze esik, azt sok minden éri. Lehet az embernek jó dolga is. Lehet erős, egészséges, bízik magában, irigylésre méltó életet élhet. Sokan szeretik és sokakat szerethet. Nőhet, boldogulhat, embertársainak sokat használhat. Sikerei vannak. Távol Istentől nagyon sok ember megtalálja a számítását. Hiszen Isten minden életet ellát bőven, amikor elindítja. De az ember lassan a maga gazdája lesz, kiszakítja magát Isten jóságos kezéből, és maga veszi kezébe, az emberi kézbe, élete igazgatását. Az életet pedig nagyon nehéz kormányozni, és az út sem mindenütt sima. Életünk egy-egy nagyobb szakasza után a számbavétel nem megnyugtató: fáradtak, betegek, elhagyottak, erőtlenek, üresek lettünk, sokféle nyavalyával terheltek, unottak, utálatosak, megvetettek, és embertársaink részvétlenül, könyörtelenül vagy szemrehányólag és kárörvendezve rohannak el mellettünk, de segíteni nem tudnak és nem is akarnak. Az áldott élet átkozottá sötétedik. Isten messze van, és mi egyre távolodunk tőle. Gyermekkorunkban közel volt, hangját is hallottuk, hívott, fogta a kezünket. Most messziről néz reánk, és nem szól, még akkor sem, ha kiáltunk. Most a kő is megszánná nyomorunk, de ő nem mozdul. Megsebesül a szívünk, és részvétlenül hagyja vérezni. Eltévedünk, és nem mutatja az utat, saját magunkat sem kapjuk. Jó volna, ha magunkhoz térítene. Számba vesszük a belső életünket, és megállapítjuk, hogy ezzel a szívvel nem lehet tovább élni. Ez az élet a halál testévé lett nekünk, és az elcsüggedt Illés próféta szavaival kiáltjuk kétségbeesetten: elég, Uram, vedd el az én lelkemet. Vagy Pál apostollal: kicsoda szabadít meg minket a halálnak testéből? — Lehet, hogy egyiketek-másikotok éppen a 40. zsoltárral együtt panaszolja velem együtt: „bajok vettek engem körül, amelyeknek számuk sincsen; utolértek bűneim, amelyeket végig sem nézhetek, számosabbak a fejem hajszálainál, és a szívem is elhagyott engem“. — Mert az embert sok minden érheti, ha Istentől messze esik. A szíve mindenesetre megtörik! Megsebesül, vérzik.

De éppen ezen a nagyhéten a harangszóban, vagy az Ige hirdetésében, vagy egy-egy megsebesült emberszív repedésén át, vagy a hirdetett vagy továbbmondott Ige

isteni szava visszhangjaként megszólal Isten maga. Ki tudná megfogalmazni az ő szavát? Az ő szem- és fültanúi, próféták, apostolok, tanúk csak dadogni tudnak, hiszen ők is megtört szívűek, de mégis megértjük a mondanivalóikat. Ha csendesen vagy hangosan is mondják, de áthallszik ez a kiáltás az évezredekben: ő közel van. Itt van, csak nem vettük észre. Szólt hozzánk, csak nem ismertük meg a hangját, éltünk és nem tudtuk, hogy az élet az ő naponkénti ajándéka. Keresztelésünkkor, az első imádságban, a vasárnapi iskolában, konfirmációnkban már szólt hozzánk, csak nem ismertük fel. Mert az ő hangját, érintését, ölelését, szeretetét észrevenni csak a megtört szívű tudja. Ez a szív nagyon tud fájni. Ha ő közeledik, felborzolódik a lelkünk. Nyugtalanság, zűrzavar keletkezik a lelkünkben. Tiltakozunk és rosszul vagyunk. Féltünk a szemrehányástól. Nem tudunk vendéget fogadni, most nagyon fáj a szívünk. Most ne jöjjön, nem vagyunk rendben. De tán nem is baj, ha nem jön, mondjuk tétován, ő nagyon szomorú Úr, kedve telik a könnyekben.

De hát mikor leszünk egyszer már rendben, hogy tisztességesen, kedvünk szerint várhassuk őt? — Mert az életidő drága. Ő közel van, és mindennap közeledik. És amint rászánjuk magunkat a nagy belső takarításra, a Márta szerint való vendégfogadásra, belső lelki háztájunkban megtetszik egész nyomorúságunk: nincs egyebünk egy összetört szívnél és egy megvert léleknél. A halál teste vagyunk. Szét van zúzva a belső életünk. Nagyon fáj, ha hozzányúlunk. Be van szennyezve. Magunk is undorodunk saját életünkötől. Ilyen helyre, ebbe a törmelékebe, a szégyenbe, a nyomorba, sóhajok, jajok és kétségek közé ő nem jöhet. „Bajok vetek körül engem, és a szívem is elhagyott engem.“ Az én életem gyógyíthatatlanul tört és terhelt. Számomra nincs mentség és gyógyulás. Tőlem csak távolodhatik Isten, jobb, ha nem lát egészen, hogyan tengetem az életemet. A nagyhét közérzete, a harangszó, az Ige hirdetése csak tovább veri az én megvert, megsebesült életemet. — A te életed milyen, atyámfia?

Pedig, atyámfia, éppen ezeket a megtört szíveket és sebhelt lelkeket keresi most Jézus. Ilyen nem kívánatos helyen és környezetben akar karácsony éjszakáján szállásolni. Itt akar megszületni a szégyenben, a nyomorban, a te szívedben és az én szívemben. A nagyhéten való bánat, az Isten szerint való bánat ajtóvá szélesíti a szív sebeit, nyílásait. Ezeket a nyílásokon, sóhajokon, fájdalomokon keresztül beszűrődik az Isten jókedve, megbocsátó, gyógyító szeretete. Az ő jókedve a karácsonyi fény. Ennél a fénynél megtetszenek a takargatott szégyenek, az elgennyedt sebek, a bűntanya szemete, minden, ami csak a romlott emberi szívben elfér. Én utálok magam, szégyellem magam, sőt az én vértestvéreim és hittestvéreim is utálnak engem és szégyellnek engem, kerülnek engem. — Ő nem utál és nem szégyell engem, szállást vesz az én bűnös szívemben. Már érkezőben van, közel van, itt van egészen mellettem, Kettőnk között áll, és nézi, hogy melyikünknek fájóbb, törtebb a szíve, melyiken nagyobb a nyílás, melyik sóhajt inkább gyógyulás és megváltás után. Ki félti, és meddig félti a szívét tőle?

És elkezd változni, alakulni az életem. Eddig sírtam, panasztam kifelé, most befelé folynak a könnyeim és enyhülnek a belső fájdalmak. — Eddig kifelé néztem meredt, aggódó szemekkel — és nem láttam. Most befelé nézek — és tisztul a látásom, észreveszem bent magamat, a közeledő, a mellettem álló Vendéget, Istent, a karácsonyi Gyermeket. — De belülről kifelé is tisztábban látok: észreveszem azt, és azokat, amiket és akiket eddig nyűgnek és ellenségnek, rosszakarónak és akadálynak néztem, most testvéreimnek és Isten eszközének látom. Testörömmé lesz a nyomorúság és a rossz testvér is, ezekkel vigyáz reám Isten. Eddig összerázkódtam az ő hangjától, és életveszélyt sejtettem minden zavaró hangban, most bizalmat keltő hangokat hallok. Nem kerget és nem bánt már senki, inkább Isten hívó hangját hallok az egész nagyhéten a harang szavában, az Ige hirdetésében: Íme, hamar jövök, jer te is közelebb, szegény ember, ne félj, enyém vagy, megbocsátottam neked, megváltottalak téged. Én többet szenvedtem értetted, mint te miattam. Neked össze van törve a szíved, az én Fiam egészen össze van törve helyetted, és ebből a darabokra tört életből gyógyul meg a te megsebesült szíved. Egészen ott áll melletted, s valahol fáj, ég,

sebesült vagy haldoklik az élet, rész szerint az ő életét mutatja, s ha valakit meg tudsz szánni, őt szánod meg, így kerülsz bele az ő testébe, és így gyógyulsz meg az ő sebeivel. — Eddig sokszor inkább nyeltem, mint ettem, és a halál kenyerét ettem, most az Élet Kenyerének az ízét és illatát érzem előre. Eddig félttem Isten büntetésre emelt és reám ereszkedő kezétől, most észreveszem, hogy ez a kéz áldani, ölelni, menteni, tenyeréből táplálni, megváltani akar. Ütődött, sebesült, forradásos életemet éppé teszi (= megsegíti), a szó értelme szerint a Jézuséhoz hasonlónak teszi. Megérkezik, és magamagából adja nekem, ami belőlem hiányzik: magamagát adja nekem, neked, mindenkinek, akik nagyhéten bánkódnak bűneik felett és hisznek. Átvesszi tőlem a sebesült, undorítóan elgennyesedett életemet, s nekem adja a saját életét — a szegényt, hogy mindenem legyen; az ő sebeit, hogy meggyógyuljak; az ő világosságát, hogy lássak; testvérül adja nekem az én ellenségemet is; világosságot, hogy lássak; halálra adja az ő életét, hogy ha én meghalok is, éljek.

Egészen közel van ő. Idehallszik a szent éjszakák éneke. Ézsaiás is ezt hallotta már (Ézs 30,29). Hogy meg lehet változni a nagyheti bánatban, az Isten szerint való bánatban! És ahol megtört szívek, sebesült lelkek várják őt hittel, oda közeledik, érkezőben van és éppé teszi a rokkant életeteket, hazafelé téríti és üdvözíti a bűnbánó életeteket. Kopogtat és szállást kér. És a Szentlélek eszedbe juttatja a prófétai szót: „az elvesztettet megkeresem, az elűzöttet visszahozom, a megtörtötöttet kötözgetem, a beteget erősítem...”

Te milyen vagy, atyámfia? — Jézus nagyon közel van hozzád. Jézus e szent estén nagyon közel van hozzád. Hallod szívedben szíve dobogását? Érzed arcodon megváltó lehetét? Ma este hozzád jön. Tárd ki szívedet. Fogadd tisztelettel a mennyei Királyt. Ámen.

Karácsonyi prédikációk

Csiha Kálmán

A pásztorokkal együtt

Alapige: Lukács 2,8–15

Bibliolvasás: Lukács 2,1–7

Ez a régi történet azzal kezdődik, hogy a pásztorok éjjel künn a mezőn tanyáznak és őrzik a nyáját. Sötét van, lehet, hogy farkasok, hiénák üvöltöttek a körös-körül lévő erdőben, lehet, hogy rablók kerülgetik a nyáját. A pásztorok rakják a tüzet, kezükben fogják a pásztorbotot. Őrzik a nyáját.

Ismerős ez a történet, hiszen mindannyian nyáj vagyunk, mindannyiunkra Isten vigyáz; és mindnyájan pásztorok is vagyunk. Mindannyiunknak van egy kicsi nyája, a családjunk. Sokszor ott vagyunk mellettük, néha éjszakákon át, beteg gyermekek ágya mellett; sokszor szorítjuk kezünkben a pásztorbotot: akarunkat, vágyunkat, imádságunkat, szeretetünket, munkánkat; sokszor zúg mellettünk a gonderdő, sokszor üvöltöttek a betegség, a halál hiénái, sokszor kerülgetnek a gyűlölet-rablók, szorítjuk magunkhoz azokat, akiket szeretünk; őrizzük azt a kicsi nyáját, azokat, akiket nekünk adott az Isten. Rakjuk a tüzet, a szeretet tüzét, akarjuk, hogy világosság legyen, fény legyen, meleg legyen. Mégis sokszor olyan nagy a sötétség életünkben, olyan közel a gyűlölet, úgy elborít a bánat, úgy szíven szorít a félelem.

Ismerős ez a régi történet nagyon. A pásztorokról, akik künn a mezőn őrzik a nyáját és vigyáznak rá.

Azzal folytatódik a történet, hogy egyszerre csak lehajol az ég a földhöz, lelépnek a földre az angyalok; és egyszerre „az Úrnak angyala hozzájuk jöve, és az Úrnak dicsősége körülvevő őket, és nagy félelemmel megfélemlének“. — Az eredeti szöveg szerint úgy is lehet fordítani: melléjük állott az angyal. Ilyenkor, amikor belekerülünk karácsony ünnepekörébe vonzásába, amikor otthon is meggyűlnak ma este a gyertyák a karácsonyfán, mi is ezt fogjuk érezni, azt érezzük most is egy kicsit, hogy lehajol az ég s mellénk áll Isten angyala, körülvesz bennünket is Isten dicsősége. A pásztoroknak, akik megjedtek, mondta az angyal: ne féljete, mert hirdetek nagy örömet, mely az egész föld öröme lesz.

Vannak még örömök az ember életében. Van úgy, hogy gyermeked születik és elborítja szívedet a nagy öröm; de ez az öröm nem mindenkié. Lehet, hogy a szomszédban akkor temetnek egy gyermeket és ott bánat van. Vannak még nagy örömök. Valakiért sokat könyörögtél, aki hazaérkezik a messzeségből, a kórházból; belép újra az otthonodba. Ilyenkor is elborítja szívedet a nagy öröm, de ez sem mindenkié. Lehet, hogy a harmadik szomszédba éppen akkor jön a mentőautó valakiért. Vannak még örömök az életben: lehet, hogy átölel egy gyermekkar és boldogan mondja, te pedig boldogan hallgatsz: édesanyám, édesapám! De ez az öröm mégsem mindenkié. Lehet, hogy a szomszédban azt siratják, hogy nem akarja többé szeretni a gyermekük. Vannak örömök, amelyek csak egy emberé, vannak örömök, amelyek csak egy családé, egy népé. Csak egyetlen nagy öröm van, amely mindenkié, amely az egész földé, kelettől nyugatig, északról délig, mindig mindenkié. Ez a nagy öröm az, amelyet hirdettek az angyalok: ne féljete, hirdetek néktek nagy örömet, mely nemcsak egy ember, egy család, egy nép öröme, hanem az egész világnak az öröme. Ez a nagy öröm: született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus a Dávid városában. Betlehemben.

Született néktek a Megtartó. Mit is jelent ez, hogy „megtartó“? Valaki elmondta nekem, hogy egyszer Svájcban volt kiránduláson. Egy meredek hegy szélén valami különleges virágot akart szedni; kapaszkodott egyik ágtól a másikba, egyik szikláról a

másikra, aztán egyszerre olyan helyre jutott, ahol már úgy látta, hogy nem tud tovább előre jutni. Vissza akart fordulni, de visszafelé sem volt már lehetősége. Alatta mozdult a szikla, és úgy érezte: még néhány másodperc, és a több száz méteres mélységbe zuhan. Kétségbeesetten belekapaszkodott még egy gyökérbe, de érezte, ez is kezd kiszakadozni a sziklarepedésből. Amikor leszámolt azzal, hogy menthetetlenül zuhannia kell, egyszerre hangot hallott: Nyújtsa ide a kezét! Felnézett. A szakadék széle alig méternyire volt tőle, s ott egy pásztor állt. Lenyújtotta a botját, s ő megragadta az életmentő, megtartó botot, kezét, amellyel a pásztor felhúzza a szakadék peremére. Ezt jelenti ez a szó, hogy „megtartó”. Mert mi is egy gyönyörűsége és mégis veszélyes kiránduláson vagyunk. Ezt a kirándulást úgy hívják: földi élet. Szednők mi is az örömnak, békességnek, boldogságnak virágait; megyünk egyik lépésről a másikra, mindig tovább: új vágyak, új tervek, új álmok felé, és aztán egyszer csak észrevesszük, hogy nincs tovább! Fordulnánk vissza: vissza a gyermekkorba, de nem lehet. Egyszer majd megmozdul a szikla alattunk, egyszer majd kiszakadnak a napok gyökerei, amikbe belekapaszkodtunk — és nem marad semmi más, mint csak a halál mélységes, nagy szakadéka; egyszer majd meginog a lábunk, a szívünk, és úgy érezzük, hogy már nincs tovább! Csak zuhanás van. Akkor valaki megszólal felettünk, szívünk felé, lelkünk mellett, a szakadék peremén: Add ide a kezéd, add ide a szíved. Nézzük: ki lehet? Észrevesszük, hogy ott van felettünk a Megtartó: az Úr Jézus Krisztus, akire addig sokat nem gondoltunk. Mert mindig csak a virágokat néztük, mindig csak a sziklákat, csak a gyökereket, csak a mélységet figyeltük. Nem vettük észre, hogy ott haladt felettünk óvóan, szeretve, vigyázva, hogy amikor meginganánk és zuhannánk, lenyújtsa keresztfáját s azt mondja: Kapaszkodj belé, én majd megtartalak, felemellek! Én vagyok a Megtartó!

Ezért hirdették az angyalok: ne féljete, akármennyi a gond, akármennyi a félelem, akárhogy kerülget a betegség, ne féljete! Született néktek a Megtartó, ki az Úr Krisztus. Menjete el a Dávid városába, Betlehembe, és meg fogjátok találni. „Ez lesz néktek a jele: Találtok egy kisgyermeket bepólyálva feküdni a jászolban.” Milyen jó lehetett a pásztoroknak, a keleti bölcseknek, hogy megtalálták. Milyen jó lehet neked is, nekem is, hogyha karácsony első napján itt az úrvacsora kenyérébe, borába bepólyálva mi is megtaláljuk ezt a mennyei Gyermeket, a Megtartót, az Úr Jézus Krisztust!

Amikor hallották ezt az angyali üzenetet, a pásztorok egyszerre észrevették, hogy nincsenek egyedül. Van még egy sereg; nem csak földi sereg van, nem csak ezek a földi pásztorok őrzik a nyáját, van egy másik sereg is, van egy angyali sereg is, amelyik vigyáz reánk, amelyik őriz bennünket.

Amikor ilyen mélyre hajolt az ég, hallatszott az angyalok éneke: Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és a földön békesség és az emberekhez jóakarát. — Most is mélyre hajol az ég. Hallod-e szívedben az angyalok énekét? Érzed-e, hogy éppen ez hiányzik az életünkben, és minden ember mindenkor életéből éppen ez hiányzik, hogy dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek és a földön békesség és az emberekhez, a gond, a betegség, a küzdelem által űzött emberekhez a jóakarát? Amíg meg nem tanulja ez a földi világ az angyalok énekét, nem lesznek igazán boldog emberek. Igazán boldog ember csak az lehet, aki megtanulja, s akinek szívével, szájával együtt énekel egész élete is.

Amikor a pásztorok ezt hallották, az angyalok énekét, „amikor elmentek az angyalok ótőlük a mennybe, mondának egymásnak: menjünk el mi is Betlehembe, és lássuk meg e dolgot, amelyet az Úr megjelentetett nekünk”. — Menjünk el mind Betlehemig; ezt úgy is lehetne mondani: menjünk el mind Jézushoz! Ez a mai ünnep is egy ilyen lélekben való Betlehembe menetel. Ám Isten többet akar tőlünk. Isten nagyobb akar megajándékozni. Isten azt akarja, hogy menjünk el mind ne csak egy hangulatig, ne csak Betlehemig. Menjünk el mind Jézusig.

Tudjátok, testvéreim, hol van a mi életünk nagy tévedése? Abban, hogy megállunk a hangulatnál, megállunk az ünnepélyeknél, megállunk Betlehem kapujánál. Elindulunk ugyan, de nem megyünk végig ezen az úton. Boldog karácsonya annak

lesz, aki elmegy Betlehembe, lélekben elmegy Jézus Krisztusig. Aki nem elégszik meg múltó hangulattal, hanem odaadja egész életét annak a Megtartónak, aki ott őrökdi életének szakadékaí felett. Ó ma is lenyújtja kezét, és azt mondja: Add ide szívedet, hogy megtartsalak téged, hogy tiéd legyen az egész népnek, az egész világnak hozott nagy öröm ezen a karácsonyon és életed minden napján. Ámen.

Fülöp Ferenc

Dicsőség Istennek

Alapige: Lukács 2,14

Bibliolvasás: János 1,1–14

Isten angyalai leszállnak Betlehem mezejére és énekelnek. Énekelnek egymásnak, az embereknek, és énekelnek Istennek. Mennyei himnuszuk első tétele ez: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek.“ Figyelemre méltó, hogy az angyalok számára ez az első, ez a legfontosabb. A karácsonyi ünneplésben mi utoljára érkezünk ide. Mi mindnyájan elsősorban a „Gyermekről“, a „szentséges éjrről“, a „pásztorokról“, a „bölcőről“, a „szeretetre méltó Szűzanyáról“ beszélünk. Nálunk a nemes érzéseket kiváltó megható és magával ragadó szép történet áll az előtérben, és majd csak jóval később, ünneplésünk vége felé kezdjük énekelni Isten dicsőségét is.

Az angyalok azonban más sorrendet követnek. Náluk még karácsony ünnepén is Isten az első, a bölcő, a pólya, a „Gyermek“ csak azután következik. A mennyei angyalok nem is tehetnek másképpen, hisz ők éjjel és nappal, vagyis megszakítás nélkül, szüntelen Isten királyi trónusa körül szolgálnak. Ők nem olyanok, mint mi, akik imádságunkban csak néha-néha tudunk Isten felséges színe elé járulni. Számunkra időtlen idők óta Isten a maga hármasságában az egyetlen örökkévaló Úr. Bár karácsony éjszakáján aláereszkednek Isten mennyei dicsőségéből, de egy szempillantásig sem feledkeznek meg a magasságos mennyek teljhatalmú Istenéről, a megváltó szeretet örökkévaló uráról. Az angyalok a kezdet örökkévalósága óta szemlélik a megváltás, a megbocsátás és az üdvösség mély titkait, ezért nagyon jól tudják, hogy a bűneset óta a földön olyan megváltásra szoruló bűnösök élnek, akik között nincs egyetlenegy sem, aki jót cselekednék (Róm 3,10–12). Az angyalok ismerik Isten üdvtervét, és az előkészítés ideje alatt odaadóan szolgálják annak következetes megvalósítását. Isten követeiként Ábrahám korától kezdve többször megjelennek az emberek előtt, és szüntelen bizonyrágot tesznek arról a szent Úrról, aki szeretetében legyőzte a bűn elleni haragját, és aki szerelmes, egyetlen Fia ajándékozásában minden idők minden embere számára megmutatta a könyörűlő szeretetének teljességét. Az angyalok tudják, hogy a Szentháromság Isten kegyelmi szövetségének központjában az Ige testté létele áll. Ezért buzgólkodnak olyan fáradhatatlanul a kegyelem e csodájának előkészítésében (Lk 1,11.26). Ezért zengik olyan hatalmasan Betlehem mezejében az Ige testté létele magasztos eseménye megvalósulásának pillanatában Isten örökkévaló dicsőségét. Soha el nem homályosítható és soha el nem múltó dicsőségét!

Íme, ezért hangzik himnuszunkban először Isten dicsőségének magasztalása. Annak a dicsőséges Istennek a magasztalása, aki „úgy szerette e világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen“ (Jn 3,16). Annak a dicsőséges Istennek a himnikus magasztalása, „aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk“ (Róm 8,32)? Ezért kell minden szent karácsony ünnepén először a szerető Isten dicsőségét énekelnünk, aki az érkező Megváltó jövendölésére szót adott prófétái ajkára (91. ének 5. v.), aki az Ige testté lételeének csodájában valóra váltotta a világ megváltására adott ígérétét.

Íme, a prófétai jövendölések beteljesülésének nagy öröme zeng Betlehem mezejében. E dicsőséges öröm hirdetésére érkeznek az angyalok Betlehembe. Szomorú, bűnös emberek, íme, lássátok: a kegyelmes Isten szerelmes Fiában üdvösséget ajándékoz ennek a világnak. Szomorú, bűnös emberek, lám, mi mindennap elfeledkezünk e dicsőséges Istenről, nincs szemünk megváltó műve szemlélésére, nincs fülünk kegyelmes szavának meghallására. Lássátok, testvéreim, ezért vagyunk mi szomorú és megfáradt emberek! Szomorú és megfáradt emberek, akik olyan gyakran érzéketlenek vagyunk a megváltó Isten iránt, akik kétségbeesésünk közepette nem félünk szent nevét káromolni, fogadjátok el a felkínált bocsánatot és magasztaljátok a dicsőséges Istent, akinek örökkévaló a kegyelme.

Amikor a mennyei angyalok aláereszkednek a földre és nem hallanak dicsőítő éneket ama Szentségesről, maguk kezdenek énekelni, abban a reménységben, hogy Isten dicsőségének előénekeseivé lesznek ebben a szomorú világban, hogy a betlehemi pásztorokkal kezdődően mind a világ végéig milliók és milliók fogják zengeni a mennyei himnuszt: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek“; hogy szakadatlanul szálljon Isten királyi trónusa felé a karácsonyi himnusz, a hódolat éneke, hogy teljes legyen e föld az ő dicsőségével.

Isten szerelmes Fiának egyháza! Ne feledd el soha, hogy mindenek felett és mindenek előtt az a szent kötelességed, hogy teljes lélekkel dicsőítsd azt a mennyei Atyát, aki szeretetének örömeiben nekünk ajándékozta a betlehemi Gyermecket, aki mindig, de különösen most karácsonykor oly szívesen hallgatja nemcsak az angyalok himnuszt, hanem a karácsonyt ünneplő gyülekezet magasztaló énekét is, aki különösképpen gyönyörködik gyermekeink és unokáink dicsőítő énekében. Hadd szálljon öregek és ifjak, ifjak és gyermekek ajkáról Isten felé a karácsonyi ének hangja, hogy Isten dicsősége urálja ünneplésünket és szívünket.

Isten azért ajándékozott földi gyermekeinek anyaszentegyházat, földi anyaszentegyházának hívó és istenfélő gyermekeket, hogy lényünk és életünk egyetlen fő célja Isten szent nevének dicsőítése legyen. Ha nem ez karácsonyi ünneplésünk, akkor igen csekély értékűek a karácsonyfa körül elhelyezett ajándékok, és a legpompásabbban felékesített karácsonyfa se tudja elfeledtetni velünk azt, hogy minden nappal egyre közeledik halálunk órája, hogy halálunk órájában végtelenül szomorúak leszünk, ha életünk nem volt Isten dicsőségét magasztaló tiszta hálaadás.

Éppen ezért távolítsunk el karácsonyi ünneplésünkől és szívünkől minden olyan új divatot, mely nagy ünnepi vacsorák mulatságában a mesék és illúziók világába ringat. Ezt az Úr nevének gúnyolói, a hitetlenek teszik, akik Isten dicsőségét felcserélik a maguk dicsőségével. Ne utánozzuk ezt az új divatot. A szent és szerető Isten nem ezt várja karácsony ünnepén tőlünk. Ne féljünk attól, hogy ha szerény külső keretek között ünnepelünk, akkor megfosztjuk gyermekeinket az örömtől, öregeinket a boldogságtól, a szegényeket, az árvákat és az özvegyeket a reménységtől.

Egyáltalán ne féljünk ettől, mert az Isten dicsőségét magasztaló angyalok ajkán így folytatódik a karácsonyi himnusz: „és e földön béke és az emberekhez jó akarat“. Azonban Isten szent egyháza, Isten szent egyházának minden lelki gyermeke tartson ki állhatatosan és szilárdan amellet, ami az első karácsonykor az első volt, és aminek elsőnek kell maradnia mind az idők végezetéig: Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek! Soha és semmi körülmények között se fordítsuk meg a karácsonyi angyalok énekének sorrendjét.

Az Ige testté létele nem azért történt, hogy e megejtően szép karácsonyi történet minket, mindhalálig és halálosan szomorú embereket néhány órára kedves hangulatba ringasson. Az Ige testté létele azért történt, hogy a kegyelmi szövetség üdvterve szerint megvalósuljon a világ megváltása, hogy a dicsőséges Isten legyőzze a bűnt és a halált, hogy összetörje az ördög hatalmát és felragyogtassa a betlehemi Gyermekekben dicsősége szeretetét, melynek mélysége és magassága felmérhetetlen, melynek ereje mindenre elégséges. Isten üdvözítő szeretetének csodája a betlehemi kisded, s lám, az ember- és lélekgyilkos sátán a hatalmára féltékeny Heródes képében rátámad a bölcső gyermekére, rátámad az ártatlan betlehemi gyermekecskére. De hiába!

Isten mindenható szeretete győz és mindörökre győztes marad. Ezért áll az angyalok karácsonyi himnuszának kezdetén Isten dicsőségének magasztalása. Ezért legyen számunkra is a legelső Isten dicsősége! Ámen

Nagy András

A törvény betöltője

Alapige: Máté 17,18

Bibliaolvasás: János 1,1–18

A várva várt nagy esemény megtörtént, Krisztus megszületett. Beszéd, énekek, harangszó, kántáló ének, betlehemes játék, angyalok, égi seregek magasztaló éneke, karácsonyfák szelíd fénye ezt a nagy eseményt hirdetik. Csoda történt, s mintha a csodának visszafelé is megvolna a halása, mert az emberek mintha derültebbek volnának, az arcok élénkebbek, a szívek jobbak, a gondok iránya nem az önző befektetés felé mutat, hanem pazarló szeretetet árul el. Az ember nagy örömet vár, és nagy örömet akar szerezni kedveseinek. Az ember szinte öntudatlanul Istent utánozza. A karácsonyi szokásokban halvány emlékezés történik arra a nagy tényre, hogy Isten nagyot tett az ő népével, a legnagyobb ajándékot adta bűnös gyermekeinek: a saját Fiát, hogy aki őt csakugyan Isten ajándékának tekinti, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

Róla beszél minden és mindenki. Nem lehet őt kihagyni az emberi életből. Ha kimarad, az is nyilatkozik arra nézve, hogy kinek és minek tartjuk őt. Ha hallgatunk vagy hangosan bizonyoságot teszünk róla, egyre megy, mert állást foglaltunk ellene vagy mellette. Nem lehetünk semlegesek sem, mert nincs közöttünk senki, aki róla ne hallott volna hírt, és kénytelenek vagyunk válaszolni erre a hírré, mert olyan a karácsonyi örömhír, mint a válaszos távirat: még ha üresen is, vissza kell adni az előre megfizetett választ. Az üzenet feladója az üresen hagyott válaszból is ért, és aszerint cselekszik. Ma különösen sürgős a válaszuk Isten üzenetére, mert ha valaha időszerű volt, ma sorsdöntő a Jézus szava: aki nincs velem, ellenem van. Ma minden lélek elé oda van téve az élet és a halál kérdése, a rohanó események, a döntés elé állító hatalmak gondolkodási időt sem hagynak, azonnal felelni kell: mik vagyunk, kihez tartozunk, ki mellé állunk? Mintha rögtönítélő bíróság vagy az örök élet ítélőszéke elé kerültünk volna, ahol már nem lehet róla beszélni, mert ott már csak ő beszél.

A Hegyi beszédet ilyen törvényszéknek tekintjük, melyen nem mi beszélünk, hanem ő beszél. Ismer minket, és tudja a mi gondolatainkat. Róla szól a karácsonyi ének, de ő beszél. Az angyalok énekében, a bölcsek tisztességtételében, a csillag ragyogásában, a Heródes gondolatában vagy a messiási ígéretekre utaló frástudók szavában ő beszél, mert az egész Ótestamentumban ő beszél mindenütt, és ez karácsony, az inkarnáció éjszakáján lett nyilvánvalóvá. Reá néznek és reá várnak az Ótestamentum nagy várói. Nagy bűnösei, rabjai és prófétái mind-mind neki felelnek és általa szólnak. A próféták arcukkal mind feléje fordulnak, mert csak őt látják. A papok ceremóniáikban az eljövendő egyetlen áldozatra készülnek, a véglegesre, mely értelmet ad az egyhangú cselekményeknek és igazolja azokat. A királyok az eljövendő Királyra emlékeztetik a népet, emlékeztetőként hordozva homlokukon a királyi kenetet, országolva ideiglenesen, egy más ország reménységében szolgálva, hogy kerete legyen Isten országának s testet ölthessen az igazi Király.

És most itt van. A szívek megtelnek az ő életével, az arcokon csillagfény ragyog, a szívek valóságosan, ténylegesen és leplezetlen elénk tárulnak úgy, mint valami üres jászlak, üresen és árván, mellőzve, számon nem tartva, félhomályban vagy megsötétvedve, de amelyekbe benéz a csillag és kilobbannak belőle az erőszakoskodó vagy dédelgetett rémek: barátainkká lett bűneink. Vagy valahol kint talál az üzenet, ki tudja hol üti meg a fülünket az égi seregek éneke, ahová fáradtan letettük a fejünket,

vagy ahol elzalogosítottuk a szívünket. De bármily mélyen süllyedtünk a bűnbe, ezt az éneket, ezt az üzenetet nem lehet nem hallani. Hiszen nemcsak a pásztorok, de Heródes is hallja ezt az üzenetet. A csillag benéz a legsötétebb szívbe is, mert aki örömet hirdet, az előtt a záruk is felnyílnak és félre kell állani a börtönőröknek is, mert a Szentlélek Isten elől jár és ajtót nyit az ő üzenetének.

Itt van ő, és ő maga szólal meg. Ő ma beszédes tény. Minden csecsemő beszédes tény, pedig bűnös emberek gyermekeinek születését és egy csecsemő jelenlétét elszigetelt eseménynek tartjuk. De ma itt nem elszigetelt eseményről van szó, hanem arról, hogy az Ige testté lett, hogy Isten emberré lett, hogy megszületett a világ megváltója, hogy Isten ígéretei valóra váltak. Nincs ennél a nagy ténynél beszédesebb tény, hiszen évezredek beszéltek már, de még nem mondtak el mindent róla. Milliók millióknak adják tovább az esemény híréit, és új milliók jelentkeznek, hogy a róla való hírt a föld végéig terjesszék. A gyermek beszéde egyszerű, ismerős beszéd, rég mondják már a bizonyágtevők a törvényben és a prófétáknál: leteszem az én életemet, én magamtól teszem le. Én vagyok a várva várt, a messiási ígéretek letéteményese.

A Messiás tehát megérkezett. Ha ma megérkezne a Úr Jézus, mindenki kénytelen volna melléje vagy ellene állani. Mindenki véleményt nyilvánítana felőle, mert mindenkinek a sorsa attól függ, hogy mit mond Krisztusról. Krisztus születésekor is így volt ez: mindenki a maga szempontjából vonta le az ő születésének következményeit. Simeon nem halhat meg, amíg nem látja őt; karjára veszi az isteni gyermeket, és boldogan várja halálát, mert eleget látott, az üdvösséget látta. A boldog Simeon mégis figyelmezteti már akkor a gyermek anyját: „Íme, ez vettetett sokaknak elestére és feltámadására az Izráelben, és jegyül, akinek sokan ellene mondanak...”

Izráel a törvény népe volt, tehát ezt a csodát is a törvény szempontjából nézte. És gyanakvólag nézte. De boldogan, mert az eljövendő Messiás Izráel országát Isten országvá kell hogy tegye. A Messiás impériumváltozást hoz, a természet rendjének a megváltozását, ideális ősszállapotot állít vissza, melyben nincs többé törvény. Mindenkinek megvolt a maga Messiása, és darabokra szakadt Izráel a fölött, hogy milyen lesz a jövendő messiási uralom. A Messiás érkezése feltételekhez volt kötve, a törvény kínos pontossággal előírta, hogy ki lehet Messiás és mikor jöhet el. Az eljövendő Isten országa oly aprólékos, részletes társadalmi, politikai és hatalmi térképben és helyzetrajzban jutott kifejezésre, hogy egy ilyen előírányzat a lelkeket igába hajtotta, bilincsbe verte. Az isteni törvény elveszítette egységét és lelkiségét, feledésbe ment eredeti értelme, de megmaradt két olyan vonása, mely minden időben jellemezte.

Az egyik vonás az, hogy úgy egészben, mint részleteiben, Isten ígéletén alapul, tehát érvénye nem szűnhetik meg, semmiféle emberi mesterkedés érvénytelenné nem teheti, mert Isten megesküdt, hogy végrehajtja azt, tehát a törvény örök érvényű. A másik vonás az, hogy ez a törvény, éppen amiatt, mert teljes egészében végre nem hajtható, nem teljesíthető, meghaladja az ember erejét, teljesítőképességét, átokká lesz az emberre nézve, mert élet és halál van benne kilátásba helyezve. Az életre szóló feltételek teljesíthetetlenek, tehát nem kétséges igazságos ítélete mellett az ember pusztulása. Így lesz a törvény a bűnös ember számára állandó felkiáltójellé vagy fenyegető vádirattá. És mert a törvény kegyetlen módon kimondta, hogy a szenvedés tulajdonképpen büntetés, a szegénység szégyen, mert Isten csapása ez a bűn miatt. Aki olyan szegény, hogy galambfiat sem tud áldozni, az tisztátalan és a társadalomból kivetendő, akinek nem lehet reménye még a bűnbocsátásra sem. A tömegek bizonyosra vették, hogy a Messiás a törvényt el fogja törölni. Ide vezetett a törvény emberi szemlélete, emberi módon való végrehajtása és kezelése. Annaira ment ez a szemlélet, hogy Istennek is kötelezővé tette a törvény tanulását és megtartását. A törvény Isten fölé került.

A szenvedők, a foglyok, a betegek, a hívő bűnösök, vagyis a sokaság boldogan várta nemcsak a törvény eltörlését, hanem a törvényen kívüli állapot beálltát. Mert a sokat szenvedők lelkivilága állandó táptalaja a rendbontó gondolatoknak. A fojtott örök felszabadulásában nem az öröm a nagyobb érzés, hanem a bosszú és a romlás

gondolata. A bűn számára a rabság is, de a szabadság is jó táptalaj: a szigorú rend éppen oly veszélyes közeg, mint az eszeveszett rendetlenség. Jézustól az eddigi helyzet megváltozását várták, és sokan azt várják ma is. Egészen az egyetemi katedráig nőnek jóhiszemű, de tanulatlan emberek, szociológusok, akik magukat társadalomfilozófusoknak nevezik, azzal a babonával, hogy Jézus valami hamis radikalizmusnak a kezdője volt, sőt egyházak éltek abból az istenkáromlásból, hogy Krisztus és a különféle izmusok jól összeegyeztethetők.

A karácsonyi gyermek hallgatva, a férfiúvá nőtt Jézus a Hegyi beszédben hangosan, félre nem érthetően mondja minden idők emberének: nem azért jöttem. Nem azért jöttem, hogy a törvényt eltöröljem. Ellenkezőleg! Azért jöttem, hogy betöltssem. Én vagyok a törvényben foglalt ígéretek betöltője és betöltése. Velem vége van a törvény átkának, de nincs vége a törvény értelmének. Velem vége van a szenvedők szenvedéseinek, megbélyegzett helyzetének, de nincs vége az Isten ígéreteinek, melyek örök érvényűek; nincs változás az Isten indulatában, de világossá lett az Isten indulata a bűnösök iránt. Isten általam igazolja magát, mert azért küldött engem, hogy a törvényt betöltssem. Hogy általam nyilvánvalóvá legyen a törvény szándéka, hogy meglássátok a törvényadót és magamra vegyem a büntetést, az átkok terhét, mely a törvényben a bűnösök számára kilátásba van helyezve. Itt nem véletlen összefüggésekről és utak véletlen találkozásáról van szó, hanem Isten gondolatának és gondolatainak megtetszéséről, kijelentéséről. Örök tervről van szó, mely innen nézve végrehajtás alatt áll, de Isten szemével nézve bevégzett tény. Nem egy embercsoportról vagy emberi érdekről van szó, hanem Isten gyermekeiről, akiknek a megmentéséért Isten minden áldozatot meghozott: egyetlen Fiát adta váltságul a bűn miatt elsodródott és halálraítélt gyermekeiért. Isten kegyelme lett itt és minden karácsonyban nyilvánvalóvá. És ez a kegyelem hirdettetik minden karácsonykor.

Két nagy ellentmondó tényező: Isten kegyelme és a törvény fenyegető halálos ítélete, átka; Isten szeretete és haragja, Isten öröme és átka. Olyan ellentmondó tényezők ezek, mint Isten hatalma és Krisztus erőtlensége; Isten gazdagsága és Krisztus szegénysége; Isten mindenhatósága és Krisztus tehetetlensége a keresztfán; Isten szánalma és Fiával szemben való részvétlensége. Ezek azok az ellentmondó tényezők, melyek ténylegességét senki sem tagadja, mert önmagával jön ellenkezésbe, sőt eszünket veszítjük a rejtélyek megfejtésében, anélkül hogy megnyugtatóan feleletet tudnánk adni e talányra. Isten nem is felel azokra a kérdésekre, amelyek az ő Fia születésével feleletet nyertek mindazok számára, akik a karácsonyi gyermekben az élettalány megfejtőjét és elveszett életük megváltóját felismerték. Akik pedig nem hisznek a karácsony valóságában, azoknak hiába felelne Isten.

A karácsonyi hit ezeket az ellentmondásokat tisztán látja, mert a megszületett Krisztus Jézus a megörvendeztető felelet. Ha a bűn nem rontotta volna meg az emlékezőképességünket, a hitre nem is volna szükség, mert a tisztá, romlatlan tudás helyettesítené vagy feleslegessé tenné azt. Isten azért adta a hitet, hogy lehetővé tegye az életet a bűnös ember számára, akitől az élet lehetőségét a bűn elrabolta.

Ez a hit ráismer Isten szavára a Szentírásban, de ráismer egyúttal a karácsonyi gyermekre is, aki nem más, mint a szentírásokban megígért Isten Fia. A Szentírás ezért igaz, mert Isten megtette azt, amit ígért. Így minden szava hitelt nyert a hívő előtt. Isten Igéje pedig azt tanítja, hogy Isten úgy teremtette ezt a világot, hogy ez az ő országának, az ő gyermekeinek lakóhelye legyen. Együtt élt az emberrel; boldog volt az ember, és törvény nélkül csodálatos összhangban éltek: Isten, az ember és a néma teremtmények együtt. Az ember elesett, és káosszá, zűrzavarrá vált a rend; idegenné és haragossá az Isten, átkozottá a földi élet. De nem szűnt meg az Isten szeretete. Ez a szeretet kezdeményező, tevékeny szeretet, mely kilép önmagából és felületet keres, hogy megvalósulhasson. Ez a szeretet nem személytelen gondolat, hanem személyes Isten, aki meg akarja menteni az elesett életet. Nem ideiglenesen, hanem véglegesen leszámol a bűnnel, és gondoskodik az ember örök életéről. Önmaga lényében, áldott és rejtélyes Szentháromságában a kegyelmet, Isten őszindulatát teszi uralkodó törvényé, és az ember felé fordul. Ez a kegyelmi végzés úgy jelentkezik, mint

kijelentés, mint eskü, melyet Isten az általa választott hívőknek tett, és úgy is jelentkezik, az ember nyelvére fordítva, mint kegyelmi szövetség. Ennek a kegyelmi szövetségnek földi okmánya a törvény, amint az a Szentírásban előtűnik áll.

Ennek a törvénynek csak isteni garanciája van, és ez a kezesség maga az Isten Fia, aki a Szentírásban Messiás-Krisztus néven jelenik meg. A törvény az ember megmentésének az ígérete, de Krisztus ennek a biztosítéka. A törvénnyel engedetlenség alá vetetik minden lélek, hogy a bűn ne találjon menekvést Isten ítélete előtt, viszont egynek sem szabad elvesznie azok közül, akiket Isten az ő Fiának ígért és adott. A nagy hírnökök, a nagy bűnösök, az évezredekben át epedve várók, a törvény alatt reménykedők erre a Messiasra vártak. Isten életüket ebbe a remény-rámába, vagyis kényszerhelyzetbe helyezte bele, hogy a Messiás eljöveteléig a teljes pusztulástól megóvja, hiszen az ember és világa elvesztette még a tájékozódási képességét is és a halálnak volt eljegyezve. A bűn csak ezzel fizethetett. Isten gyűlöli a bűnt, de szereti a bűnöst. Ezért átok alá vetette a bűnt, és ez az átok nehezedik az emberre is a várakozási idő alatt.

Ez a várakozás a törvény keserves ideje, mely az első karácsonyig tartott, és ami mindig az első karácsonyig tart, addig, amíg Isten téged, atyámfia, arra méltóztat, hogy a karácsonyi gyermekben megváltódat lásd meg. Addig tart, amíg hitet ajándékoz. Az ótestamentumi hit várakozó hit, az újtestamentumi: visszaemlékező. A régieké adventi hit, az újaké a beteljesülést látó hit. De egy a hit. A hit az Ószövetségben reá várt, mi pedig visszavárjuk Krisztust. Az első karácsony kijelentése annak, hogy Isten esküje igaz és ámen, hogy a hit nem hiábavaló. Hogy csakugyan róla írt Mózes, és az ő napját látta Ábrahám, hogy őt várták a próféták, és őt ábrázolták ki a királyok. Hogy csakugyan áll Isten kegyelmi szövetsége, hogy nem veszett el az ember, és reménységének, hitének jutalma az anyagi éneken megfogalmazott élet: Istennek dicsőség és a jóakarató embereknek békesség. Mert ez az üdvösség, és erre akarja Isten az embert megmenteni.

A törvénynek tehát az áldása az, hogy Isten megváltja, megmenti az embert. De a törvénynek az az átka, hogy az elesett ember a bűn sorsában kell hogy osztozzék. A kegyelemszövetség kezeze ettől az átoktól és haláltól váltja meg az embert. A törvény Isten igazságának okmánya, ebből Isten nem engedhet, mert a bűn nem kerülheti ki Isten igazságos büntetését. A kezes a poklokra, a halál országába is alászáll, hogy a bűn áldozatait visszaváltsa, természetesen a törvény szigorja szerint életet fizetve, mert Isten az ő kegyelemszövetségéért egyetlen Fiát áldozza fel, hogy az embert megmentse.

Azért jöttem, hogy a törvényt betöltsen. Az áldását is és az átkát is. A törvény minden hívőre kötelező, mert abból tudja meg, milyen nagy a bűne, hogy mi vár a bűnösre és hogyan szabadulhat meg a nyomorúságból, a kárhózzától és a haláltól, hogy ki mit fizetett érte, és hogy mivel tartozik a szabadulásért, illetve a váltságért. Az ég és föld elmúlhat, de a törvényből egy jottányi sem múlhat el, mert mit jelentene az, hogy Isten nem ragaszkodik a maga adta és esküvéssel erősített törvényéhez? Azt jelentené, hogy nem bizonyos a bűnös szabadulása.

Az Ige testté lett. Így mondta meg Isten, hogy az ő esküje áll, hogy nem akarja a törvényt eltörölni, hogy üdvösségünk, miközben munkálás alatt van, már bevezített tény. Kereszthalálában és feltámadásában pedig végrehajtott tény. Törvény alá rekeszti magát, hogy a törvény által korlátozott és megátkozott élet minden keserűségét megízlelje, hogy minden paragrafusát szeretettel és alázatos engedelmisséggel, a keresztfának a haláláig való engedelmisséggel betöltsen. Hogy áldott legyen, mert a törvény minden ígétét megtartja, de átkozott legyen bűneinkért, mert átkozott az, aki fán függ. Hogy eleget tegyen a papi ceremóniális törvénynek, és az alkalmatlan bűnös pap helyett papi szolgálatot végezzen, hogy az alkalmatlan áldozati bárányok ezrei helyett ő maga legyen a szeplőtlen áldozati bárány, aki nem önmagáért, nem a maga tisztulásáért és bűneiért, hanem a miénkért áldozta fel magamagát, hogy így menjen be a Szentek szentjébe és úgy mutassa magát a mennyei Atya előtt, mint érettünk való engesztelő áldozatot, és hogy így nekünk bocsánatot szerezzen. Betölti a törvényt, a

királyi törvényt is, hogy az általa megváltottakat egy országban, az ígéret földjén, az ő országában egyesítse, felettük uralkodjék úgy, hogy velük megosztja uralmát.

Ha már betöltötte így a törvényt, akkor vége a törvénynek, mert részesei lévén a kegyelemnek és ajándékainak, a törvény átka nem sújt és valóban a törvény a Krisztusra nevelő mester, a Szentlélek iskolája, melyről méltán nevezzük a Szentlélek iskolájának az egész Szentírást.

Azért jött, hogy betöltse, nem azért, hogy eltörölje. Ahol Keresztelő János, az utolsó ótestamentumi próféta elhagyta a szót, ott folytatta Jézus, és minden szavával a próféták szavaihoz kapcsolódott. Mikor — mint férfi — tanítani kezd, Ézsaiáshoz kapcsolódik, földi életének utolsó szavai a zsoltáriró próféta által kimondott szavak. Keresztelő Jánost arra figyelmezteti, hogy az Írások szerint kell cselekednie vele; a Sátánnal az Írás szavait vitatja, kísértését az Írás szavaival veri vissza; a gazdag ifjút pedig, valamint a farizeusokat és frástudókat azért kárhoztatja, mert ismerik az Írás betűjét, de nem ismerik Szentleket és a törvényadó Istent, sem annak ajándékát, vagyis a törvény értelmét. Ez a kárhoztatás évezredekken keresztül gyötri az frástudó zsidóságot azért, mert nem értették meg az Írásokat és a kijelentés hirdetésére választott nép, illetve az frástudó zsidóság saját Messiása kiontott vérének a maga és fiai fejére kívánta.

A törvény szentségében és szigorúságában ma is érvényes mindaddig, amíg bűnösök Isten bűnbocsánatára és kegyelmére várnak. Minden karácsonykor hirdetik, hogy a törvényből egyetlen pontocska vagy jottányi el nem múlik, annak átka vár mindazokra, akik érvényét tagadják, és áldása azokra, akik tudják, hogy Krisztus betöltötte a törvényt és a Szentírásban nem verseket, törvényeket, paragrafusokat, idejét múlta archeológiai jelenségeket keresnek, hanem a karácsonyi gyermek testét, ruhácskáit, földi életét pillantják meg, akik tényleg hallják az égi seregek énekét, mely ének mindannyiszor megzendül, valahányszor egy bűnös lélek szállást ad Isten Igéjének, vagy más szóval, valahányszor egy-egy szív jászollá lesz a karácsonyi gyermek számára. Az ilyen szív és lélek látni fogja, hogy miként töltötte be Krisztus a törvényt, hogyan vállal a bűnösért minden átkot, és hogyan részelteti a megmentett bűnöst abban a dicsőségben, amit ő egyszer elhagyott, gazdag lévén, szegénnyé lett értünk, hogy mi az ő szegénysége által meggazdagodjunk.

Csak így lehet gazdag a karácsony. Ámen.

Nagy István

Meglátogatott a naptámadat

Alapige: Lukács 1,78—79

Bibliaolvasás: Ézsaiás 9,1—7

Karácsonykor meglátogatott minket a naptámadat a magasságból. Zakariás pap, Keresztelő János apja nem látta ezt a két szemével, de tudott róla, hirdette és boldogan magasztalta Istent — mert „beteljesedék Szentlélekkel“. Mi sem látjuk testi szemünkkel ezt az eseményt, de kérjük Istent, hogy Szentlékével tegyen bizonyossá: megtörtént a naptámadat látogatása, tudjuk dicsőíteni őt s legyen boldog karácsonyunk.

Meglátogatott az, aki nem volt nálunk, de akinek jövetelét Istennek szent emberei sok évszázadon át hirdették. Az látogatott meg, aki szeret, megsajnál és segíteni akar rajtunk. A látogató, a legkedvesebb is, bár örömet szerez, mert változást hoz helyzetünkben, minden jóakarata mellett is csak látogató marad, csak rövid ideig tartózkodik nálunk. Voltak látogatóink mostanában és lesznek az ünnepen is, hálát érzünk irántuk. Azonban elmentek, a mostaniak is elmennek, és mi megint nagyon magunkra maradunk. A földről érkező látogatók emberi természetük, kötöttségük miatt csak látogatók. De meglátogatott minket Jézus Krisztus, az igaz látogató.

Felkeresett, belépett sorsunkba, otthonunkba, szívéinkbe, nem valami hála, kötelesség kényszeréből, hanem mert könyörült rajtunk. Látogatása nem egy időre, nem 33 évre korlátozottan, hanem örökre szólóan, az egész földre kiterjedve tart. Nála azért beszél az Ige látogatásról, hogy ezzel is érzékeltesse: az ő országa nem e világból való, magát nem köti a mi világunkhoz, ez nem korlátozhatja munkájában.

Ő a naptámadat, a nap felkelte. Előtte nem volt nap. Csupán sugarai értek el a földre. Ezért a naptámadat nélkül csak tengődött, sápadtan hervadozott az emberiség, akár a szobájába zárt beteg. Mert az élet nélkülözhetetlen feltétele a nap, ezt semmiféle mesterséges fény nem képes helyettesíteni. Jézus Krisztus a bizonyágtételek szerint: „nap és világ“, akit lehet hívni, várni: „Maradj velünk, mi Krisztusunk, Feltámadott fényes napunk.“ Azért az igazi látogató, mert a magasságból, a mennyekből jött el. Sok gyarló ember azt gondolja, hogy az anyagi, érzékelhető világon belül van a magasság, és beszél a hegyek, a hatalom, a tudás, a csillagok magasságáról. Pedig ezek mind eltörpülnek, jelentéktelen porszemeknek számítanak az egyetlen magasság, Isten országa mellett, melynél nagyobb már nincs. Jézus eljövetele, a naptámadat látogatása a magasságot bizonyítja, hirdeti: van egyéb is, mint a mi világunk, van Istennek lakhelye: „Magasságban és szentségben lakom“ (Ézs 57,15). Ott született meg az intézkedés, hogy a magasságnak napja, Jézus Krisztus látogasson le a mélységbe, ebbe a földi világba, és teremtsen elszakíthatatlan kapcsolatot vele.

Karácsony óta tudhatjuk, hogy van magasság és onnan meglátogatott a naptámadat, Jézus Krisztus alá szállott hozzánk. Tudjuk-e? Lehet, hogy nem, mert ő ugyan keresett, de mi nem voltunk otthon, másfelé szaladgáltunk lelkünkkel. Kopogtatott, de nem nyitottunk ajtót, foglaltak voltunk. De így, a naptámadat nélkül nagyon szegény, reménytelen a legmagabiztosabb élet is. Nincs biztonsága, hiába hangoztatja, nincs jövődője, hiába építi, ezért elkerüli az öröm és a békeség. Pedig már nem kell senkinek sem így maradnia. Jézus Krisztusban felkelt a nap mindenkire, az egész világra. Ami Zákéussal, a betesdai beteggel, a betániai gyászoló családdal, annyi beteggel, megterhelten történt és történik, azt ígéri nekünk is. Akarja, hogy így mondjuk: meglátogatott minket. Azok a boldogok ünnepelnek hálaadással, akiknél jelen van hatalmával, akik számára Immánuel, ami azt jelenti: „velünk az Isten“ (Mt 1,23). Karácsony óta ez a jó hír és a bizonyosság: „Krisztus tiköztetek van, a dicsőségnek ama reményése“ (Kol 1,27).

Meglátogatott, hogy „megjelenjék azoknak, akik a sötétségben és a halálnak árnyékában ülnek“. Milyen vigasztaló volt hallani az Ézsaiás által hirdetett, a ma felolvasott ígéretet: „Nem lesz mindig sötét ott, ahol most szorongatás van. A nép, amely sötétségben jár vala, lát nagy világosságot; akik lakoznak a halál árnyékának földjében, fény ragyog fel fölöttük. Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán lészen...“ Hogy várták ennek beteljesülését a kegyes lelkek, akik tisztában voltak helyzetükkel, érezték a sötétség hatalmát. Hogy epekedtek utána és kérdezték: „Meddig még az éjszaka, meddig még ez éj? (Ézs 21,11) Aztán karácsony éjszakáján nagy fényesség jelezte a naptámadatot, hogy a világosság behatolt a sötétségbe, áttörte annak hatalmát, elhozta az életet. Ahogy a felkelő nap véget vet az éjszakának, Jézus Krisztus úgy győzte le a sötétség hatalmát: a bűnt, és behatolt győztesen annak börtönébe. A sötétség a bűntől megköttözöttséget jelent, amikor nem lehet látni, tájékozódni, nem lehet tudni, mi lesz velünk és mindennel, amihez nyúlunk, a legjobb szándék is kudarccal végződik. Hiába van meg a vágy a szabadulásra, a felemelkedésre, mert a véghezviteléhez nincs erő. A bűn megbénít. A karácsony nélküli sötétségben a leghelyesebbnek tartott tanítást, munkát is a sötétség, a bűn járja át, fordítja visszajára: az áldásból átok, az építésből rombolás lesz. Mivé válnak az örömmel fogadott gyermekek, mikor felnőnek? Mi lesz az élet megkönnyítésére hivatott találmányból? Igen, mi lesz a földre hullott fehér hóból? Az eredmény tanúsítja a bűn uralmát.

A bűn miatt a halál árnyéka kísér már születésünktől fogva. Árnyék, mely ront, félelemmel tölt el. Mikor az orvos megállapítja, hogy a tüdőnkön árnyék van, elszorul

a szívünk, mert a halált jelzi. A halál árnyéka egyre nő, és végül a feneketlen éjszakába torkollik. Akármilyen szép, kényelmes az otthonunk, a munkahelyünk, a halál árnyéka mindenütt jelen van. Az Ige így mondja: „akik a sötétségben és a halálnak árnyékában ülnek“. Nagyon érthetően fejezi ki helyzetünket: ülünk tehetetlenül, akármennyit mozgunk, helyünket nem tudjuk elhagyni, megváltoztatni. Börtönben ülünk, melynek nincs ajtaja, falait lehetetlen áttörni. Így telnek napjaink, esztendeink, és így pusztulnak el, mint életfogytiglan börtönre ítélték. Mert „a halál minden emberre elhatott, mivelhogy mindenképpen vétkeztek“ (Róm 5,12). A bűn nagy pártfogónknak csapott fel, mi melléje szegődtünk, aztán kiderült, hogy ellenségeinek tekintet, sötétségben tart és a halállal árnyékol be. Ki szabadíthat meg ebből a nyomorúságból?

Jézus Krisztus, aki itt keresett és keres fel. Nem megnézni, nem mulandó ajándékaival kedveskedni, hanem hogy megszabadítson, „hogy igazgassa a mi lábunkat a békesség útjára“. Ezt nem tudjuk megtenni, mi nem úgy igazgatjuk lábunkat, ahogy kellene, ahogy a békességért szükséges. De nem is engedelmessé válnak lábunk, nem arra visz, ahova irányítanánk. Hányszor szégyenkezünk, bánkódunk, mert a jót, amit kívánunk, nem vagyunk képesek megtenni. Magunkat nem jól igazgatjuk, hát akkor vállalkozhatunk másoknak, családunknak, közösségeknek igazgatására? A sokat hangoztatott „önigazgatást“ nem valósíthatjuk meg eredményesen. Jézus Krisztus vállalja a mi igazgatásunkat. Felemel, talpra állít, és erejét adja belénk, hogy új úton, a békesség útján tudjunk elindulni. Megszabadít a börtönben üléstől, a bűn hatalmából és a bűn miatt bekövetkező haláltól, megvilágítja és kiterjeszti reánk Isten uralmát, ahol nincs sötétség, nincs halál, mert egyedül Isten az Úr, a mi Urunk. Pál apostol erről így írt a vele együtt hívő, gondolkodó kolosszébelieknek: „Hálát adunk az Atyának, aki alkalmasakká tett minket a szentek örökségében való részvételre a világosságban, aki megszabadított minket a sötétség hatalmából és átalvitt az ő szerelmes Fiának országába“ (Kol 1,12–13). Ezt cselekszi Jézus Krisztusban szüntelenül, ebben a békességben akarja részesíteni az egész emberiséget.

Nagy ünnep a karácsony, páratlan esemény történt, a magasságból megjelent Isten, hogy meglátogasson, megszabadítson, véget vessen a bűn és a halál uralmának, igazgassa lábunkat a békesség útjára. Értjük-e ezt? Vagy tovább is úgy maradunk, ahogy voltunk, magunkban, csak a mának élve, békétlenül, minden gonosznak és a halálnak kiszolgáltatva? Körülöttünk így folyik az élet. Bizony, karácsony nélkül mellettünk Európában, Amerikában, a föld minden részén nagyon igaz Isten helyzetmegállapítása: „Íme, sötétség borítja a földet és éjszaka a népeket“ (Ézs 60,2). Zakariás megértette, hogy eljött a változás, vége az éjszakának. Megértette, mert „beteljesedék Szentlélekkel“. Megérthetjük mi is, és részünk van a karácsony eseményében, csak imádkozzunk magunk, a nekünk kedves életek, a gyülekezet, a népünk s az egész szegény emberiség érdekében, úgy, ahogy ezelőtt több mint 400 évvel Huszár Gál a 32. énekünkben: „Könyörögjünk az Istennek Szentléleknek, Bocsássa ki magas mennyből fénylő világát, Vegye el mi szívünknek minden homályát, Hogy érthessük Istenünknek Mindenben akaratját“, azt, hogy „meglátogatott minket naptámadat a magasságból, hogy megjelenjék azoknak, akik a sötétségben és a halálnak árnyékában ülnek“. Ez a karácsony, melyben élünk az Úr Jézus Krisztus által. Ámen.

Nagy László

A mennyei seregek földi istentisztelete

Alapige: Lukács 2,13–14

Bibliailvasás: Zsoltárok 148,1–14

A Megtartó születésének örömhírét, a világ minden népeinek nagy örömét prédikáló karácsonyi angyal kíséretében mennyei seregek sokasága sorakozik Betlehem mezejében. Mennyei seregek földi istentisztelete öleli körül az Úr Krisztus megszületéséről szóló evangélium prédikálását. Mennyei seregek földi istentisztelete magasztatja a dicsőség Istenét, aki Betlehem városának szülőttében jóakarátát és békességét ajándékozta az egész teremtett világmindenségnek.

Betlehem mezejében mintha most Jákób álma nyerne beteljesülést. Jákób álma az égitől érő lajtorjáról, melyen angyalok járkálnak fel s alá, mennyei seregek, akik az Úr Krisztusnak a megszületését hírlelik és ünneplik, akiben valóban megáldatnak a föld minden nemzetségei (1Móz 28,11–17).

Isten szent orcája előtt, királyi trónusa körül, dicsőségének fényzőnében ezerszer ezer angyal szolgál, és tízezerszer tízezer angyal áll (Dán 10,7b), imádván és magasztatván az örökkön-örökké élőt (Jel 4,9). Az Isten orcája előtt és királyi trónusa körül szolgáló mennyei seregek egy része nagy hirtelenséggel jelenik meg a földön és zendíti meg a mennyei istentisztelet felséges liturgiáját. Isten dicséretét zengő és dicsőségét magasztaló szent angyalok mennyei ármádiája (Zsolt 148,1–2) imádja Betlehem mezejében azt az Istent, aki az Úr Krisztus megszületésében megtartó kegyelmét, megváltó irgalmát, tért és időt, bűnt és halált legyőző örökkévaló szeretetét bizonyította meg. A nagy hirtelenséggel megjelenő mennyei seregek az Úr Krisztus megszületésének kegyelmi idejében áthidalják a menny és a föld, az idői és az örökkévaló közötti távolságot: a szent Isten és a bűnös ember közötti szakadékot, s jelenlétük a földön annak bizonyossága, hogy a betlehemi istálló jászolában nyugvó kis rózsabimbóban valóban „elközelített a mennyeknek országa“ (Mt 4,17).

Miként egykor a betlehemi pásztorok, hallgassuk most mi is áhítattal és ámulattal az angyalok seregének földi istentiszteletét, vegyünk részt benne és csatlakozzunk most mi is Istennek ahhoz a földi seregéhez, mely a karácsonyban a háromszor szent Isten örökkévaló dicséretét zengi azért az üdvösséggért, melyet az Úr Krisztusban ajándékozott nekünk.

Ez az üdvösséget ajándékozó Isten a magasságos mennyekben lakozik. A fényes angyalok hatalmas seregei annak a megváltó Istennek a dicsőségét magasztatják, aki a magasságos mennyekben lakozik. Isten lakozóhelye a magasságos menny. Ez a magasságos menny Isten dicsőségének hona, templom nélküli temploma, Isten imádásának dicsőséges helye, az örökös mennyei istentisztelet Szentek szentje. A dicsőség Istenének lakozóhelyéről, a magasságos mennyekről nem gondolkodhatunk földrajzi-csillagászati értelemben. A magasságos menny kifejezés arra irányítja figyelmünket, hogy Istent nem szabad bezárnunk a csodálatos csillagos ég kupolája alá. Isten nagyobb, több, gazdagabb, hatalmasabb, mint a végtelennek tetsző világmindenség. Isten a teremtés jogán ura a világmindenségnek, melyet dicsőségének gazdagsága és hatalma szerint nem a véletlen bizonytalan és kiszámíthatatlan birodalmává, hanem rendezett világgá (kozmoszá) teremtett. Isten teremtett világában rend uralkodik. A dicsőséges teremtő Istennek szabályos és örök rendje uralkodik a csodálatos csillagos és végtelennek tetsző birodalmában. A magasságos mennyekben lakozó Isten éppen a magasságos mennyekből, vagyis az ő hozzáférhetetlen világosságából, az ő saját honából és otthonából kormányozza a csillagos ég szédületesen nagy birodalmát, és pedig saját jótetszéséből igazgatja és tökéletes bölcsességével irányítja azt. Az egész teremtett világmindenség a magasságos menny Istenének tulajdona, s ez a gyönyörűséges égitest, a Föld, a mi emberi világunk, a zsoltár költői kifejezése szerint tulajdonképpen nem más, mint a dicsőséges Isten

lábainak zsámolya (Ézs 66,1). A magasságos mennyekben lakozó dicsőség Istenének külön és különös gondviselése ajált álló kicsi világ a mi gyönyörűséges égitestünk, a Föld. A magasságos menny a teremtett világmindenségnek az a központja, ahonnan a dicsőség Istene uralja és kormányozza a világmindenséget, s ahonnan az ember üdvösségét munkálja.

A magasságos mennyekben lakozó Isten a dicsőség Istene. Ezt a dicsőséges Urat imádják a mennyei angyalok seregei a magasságos mennyekben, és ezt a dicsőségében senki és semmi mással össze nem hasonlítható Istent imádják a mennyei seregek Betlehem mezejében: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek.”

A dicsőség Istene az egyetlen dicsőséges Úr. Isten a dicsőség egyetlen igazi tulajdonosa és egyetlen jogos birtokosa. A mennyei seregek ismerik ezt az igazságot, és földi istentiszteletünk himnuszában a világ minden népei számára érvényes és kötelező módon kihirdetik a pásztorok jelenlétében ezt a megfellebbezhetetlen igazságot. Isten a maga dicsőségét nem adja másnak, és nem ruhazza át senkire. A dicsőség egyetlen letéteményese és hordozója maga a magasságos menny Istene. Nem Nabukodonozor. Nem Nékó fáraó. Nem Nagy Sándor. Nem Augustus császár. A mennyei seregek karácsonyi himnuszával cseng egybe Péter apostol bizonyossága arról, hogy minden test, minden ember dicsősége olyan, mint a fű virága, mely elszárad és elhull (1Pt 1,24). Bizony, fű a nép (Ézs 40,5—6). A történelem legkiemelkedőbb személyiségeinek dicsősége is hulló-múló virág. A Biblia lapjain több olyan jelentős személlyel találkozunk, aki az öndicsőség borától úgy megmámorosodott, hogy többé sohasem tudott kijózanodni öndicsőségének szédületéből és szükségképpen hullott bele öndicsőségének hímes, halálos ingoványába. Mint Saul, Izrael királya, aki nagy csatavesztése után saját kardjába dől (1Sám 31,4). Vagy Heródes király, Jakab apostol gyilkosa, akit élve megették a férgek (ApCsel 12,2.23). Figyeljünk jól a mennyei seregek földi istentiszteletének himnuszára: a dicsőség egyedül a magasságos menny Isteneé. Ott, ahol kisebb vagy nagyobb körben a keresztyének elfeledkeznek arról a mennyei igazságról, hogy a dicsőség nem a virágként hulló-múló emberi létünk sajátja, ott mérhetetlenül sok fájdalom, megpróbáltatás és szenvedés zúdul a család tagjaira, közeli barátokra, segítőkész rokonokra. Ha az Úr Krisztus születése óta a keresztyén egyház egyeteme és tagjai komolyan meghallották volna és komolyan megszívtették volna a mennyei seregek karácsonyi himnuszát, akkor rengeteg könnytől és vértől kímélte volna meg az emberiség önmagát. A mennyei seregek karácsonyi istentiszteletének himnusza egyben olyan példamutató mennyei tanítás is az istenfélő és istentiszteelő keresztyének számára, melyről életünk napfényes, sikerekben gazdag napjaiban sem szabad megfeledkeznünk, hisz öndicsőségünk mámora minket is könnyen a kárhozat virághímes ingoványába kergethet.

A magasságos mennyek dicsőséges Úra nem rejti el dicsőségét. Isten dicsőségének hatalmát (Kol 1,11) és dicsőségének gazdagságát megismerteti (Róm 9,23) népével, egyháza gyermekeivel. Isten dicsősége szent Fiának, az Úr Krisztusnak orcáján tükröződik (Zsid 1,3) és ismerhető fel (2Kor 4,6). Az az Isten dicsőségének megnyilvánulása, hogy a betlehemi kis rózsabimbóban a dicsőség Istenének minden ígérete igenné és ámenné lett (2Kor 1,20). A Jézus Krisztus Atyja „a dicsőség Atyja” (Ef 1,17), akinek szerelmes Fia „a dicsőség Ura” (1Kor 2,8), aki által és akiben Isten a maga országának dicsőségébe hív bennünket (1Thessz 2,12). Így Isten országa dicsőségének mi magunk is örökösei és várományosai vagyunk. Amikor a karácsonyi mennyei seregek himnuszának útmutatása szerint egyedül a dicsőség Istent imádjuk, amikor egyedül Istennek adunk dicsőséget és mondunk dicsőretet, akkor egész életünket úgy kell kormányoznunk, hogy beszédünkkel és cselekedetünkkel mindig és mindenben egyedül Isten dicsőségét szolgáljuk (1Kor 10,31). Amikor az Úr Krisztus dicsőséges Atyjára gondolunk, aki az Úr Krisztusban befogadott minket dicsőségébe (Róm 15,7), akkor tudnunk kell, hogy hálaadásunk által Isten dicsősége gyarapodik az egyházban (2Kor 4,15). Így lehet és lesz mind egyházunk, mind személyes életünk nagy célja az Isten dicsősége. Egyedül Istené a dicsőség. Isten az egyetlen és egyedüli dicsőséges Úr. Amikor Isten mai karácsonyi gyülekezete egészen és egyedül a

dicsőség Istenét helyezi a középpontba, amikor az egyház életének és szolgálatának Isten dicsőítése válik egyetlen feladatává és céljává, akkor és csak akkor lesz igazán a mennyei seregek földi istentiszteletének himnusza valóban karácsonyi örömeinké a mi ajkunkon és szívünkben is: dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek. A magasságos mennyeknek dicső és dicsőséges Ura pedig „dicsőségről dicsőségre“ (2Kor 8,18) vezérel bennünket, amíg az Úr Krisztusban „feltámaszt dicsőségben“ (1Kor 15,43), hogy mi is megjelenhessünk a mennyei dicsőségben (Kol 8,4).

A magasságos mennyekből az Úr Krisztus megszületésének éjszakáján Isten dicsősége beleterjed földünk bűnös sötétségébe s az Úr Krisztus orcáján tündököl szüntelen. Isten dicsőségének ebben a fényében és világosságában a békesség Istenének mennyei békessége is beleterjed földünk bűnös békétlenségébe. A dicsőség és békesség Istene az Úr Krisztus ajándékozásában páratlan jóakarátát mutatta és mutatja meg. Isten az Úr Krisztusban a legteljesebb jóakarátával és jóakarátában közel a betlehemi pásztorok, a világ minden népei felé. Isten örök dicsősége az, hogy a betlehemi csöpp kis rózsabimbóban a legteljesebb jóakarátát ajándékozta nekünk. A dicsőség Istene az Úr Jézus Krisztusban dicsőségének teljes hatalmával és teljes gazdagságával lett a mi jóakarátú Atyánkká. Istennek ez a jóakarata azt jelenti, hogy a dicsőség Istene megbékélt a bűnös emberrel és teljes jóakarata ölel körül most bennünket. A békesség Istenének ezt a föld felé forduló megváltó jóindulatát magasztalják a mennyei seregek földi istentiszteletük feledhetetlen himnuszában. A dicsőség Istenének ezt a megbékélő jóindulatát az evangélium örömeivel kell elfogadnunk és szívünkre ölelnünk. Számunkra valóban karácsonyi örömeink az, hogy mi éppen azok az emberek vagyunk és lehetünk, akik felé a jóakarát és békesség dicsőséges Istene teljes megváltó szeretetével és gondviselése teljes jóságával fordul. Isten jóakarata védelmező erős pajzsként vesz körül bennünket. Ez a jóakarát teszi lehetővé számunkra Isten dicsőségének szolgálatát. Viszont Isten dicsőségét szolgálva nyerjük el mennyei Atyánk teljes jóindulatát.

A magasságos mennyekben lakozó dicsőséges Isten jóakarátának teljes bizonyosságként ajándékozta számunkra a betlehemi gyermeket, aki a mi békességünk (Mik 5,5; Ef 2,14).

Az Úr Krisztus az egész föld békessége. A békesség a Bibliában nem valami idillikus hangulatot jelent. A békesség a Bibliában a Messiás drága és rendkívüli ajándéka, az újra megnyert élet teljessége (lásd Ézs 9,6—7; 52,7; 57,19). Isten az Úr Krisztusban a bűn miatt szenvedő és egyetemesen nyögő egész Földnek békességet ajándékoz (Róm 8,22). A teremtett mindenség várja az Isten fiainak a megjelenését (Róm 8,19). Ezek az Isten-fiak azok, akik elfogadták Isten megváltó jóakarátát és így békességet nyertek. Isten békességet ajándékoz a közelvalóknak és a távolvalóknak egyaránt (Ézs 57,19; Ef 2,14). Az Úr Krisztus megszületése jele és kezessége annak, hogy Isten az egész teremtett mindenséggel megbékült. A békesség a Bibliában azt jelenti, hogy a bűnre rettenetesen haragvó szent Isten a betlehemi gyermekért és a betlehemi gyermekben megbékélt a Földdel, e Föld minden lakójával és minden eljövendő lakójával, mind az idők végezetéig. A jóakarátú Isten dicsősége a Föld békességének garanciája. A magasságos mennyek Istenének jóakarata, dicsősége és békessége ölt testet a betlehemi csöpp kis rózsabimbóban. A betlehemi gyermek a golgotai kereszt áldozatában szerzi meg számunkra a dicsőség Istenének jóakarátát és a Föld békességét. Békkességünk ára a betlehemi csöpp kis rózsalevél szép piros vére.

E szent karácsony ünnepén a mennyei angyali sereg első földi, karácsonyi istentiszteletének himnusza töltse be lelkünket, és hálaadással vegyük ajkunkra a mennyei seregek énekét: dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, e földön békesség a jóakarátú emberekhez. Ámen.

Karácsonyi prédikáció

Alapige: 2Korinthus 8,9
Bibliaolvasás: Lukács 1,26–35

Egy fiam a hat közül lent délen, Floridában lakik a feleségével és három gyermekével. Csodálatos szép helyen élnek. Utcájukat kókuszpálma szegélyezi, az udvarukon pálmafák és narancsfák hajladoznak. A floridai természet nagyban hasonlít az izráeli éghajlathoz. Ahhoz a világhoz, melyben Jézus, az Üdvöztető született. Karácsonykor mégis ide, északra vágyik fiam kis családja, ahol mi lakunk. Ide, ahol télen minden olyan kopár és zord. Mégis ezt szeretik, ahol hó takarja a tájat és a nehéz hópárnák lehúzzák a fenyőgallyakat. Ahol karácsony este a farmok között csilingelő szánok siklanak a templom felé, melynek ablakai kigyúlnak az éjszakában és fényei olyan valószínűtlenül pirosra festik a fehér hótakarót.

Vajon ez a karácsony?

Ha igen, akkor a karácsony csak egy hangulat. Mint amilyen a szerelem, az ábrándozás hangulata. Vagy olyan, mint a búcsúzás vagy a találkozás hangulata. Vajon ez volna a karácsony?

Aztán arra emlékszem, hogy karácsony körül eltűntek az idegrovosi rendelőből a betegek. Érthető, gondoltam. Készülődnek: vásárolnak, sütnek, főznek. Most lázas izgalom tartja őket fogva, nem érnek rá panaszkodni. Ez is a karácsonyi hangulathoz tartozik.

De ugyanakkor új, furcsa, szokatlan betegek jöttek. Keserűek, szomorúak, magányosak. Azok, akik vigasztalhatatlanul egyedül maradtak karácsonyra és ezért elviselhetetlennek érezték a karácsonyt.

Míg nagy volt a család, míg nem széledtek el a gyermekek, míg a férj vagy a feleség még élt és a nagy család össze gyűlhetett: szép volt a karácsony. Karácsony este káposztalevest és bobájkat ettünk. Csodálatos egyedi alkalom volt arra, hogy a jégkéreg felolvadjon szívünkön. Igen, akkor szép volt. Ameddig együtt volt a család, addig boldogok voltunk, és volt értelme a karácsonynak — mondják —, de így egyedül rettenetes. Különösen szép volt, míg a gyermekek kicsinyek voltak és ragyogott a szemük az örömtől a gyertyafényben. Tudom, nálunk is kilencszer két gyertya csillogott a szemükben. Nekünk ugyanis ennyi volt.

Amikor az ajándécsomagokat bontogatni kezdték, és a „Csendes éjt“ énekeltek, akkor ez a családi élet csúcspontja volt. A karácsony maga volt az élet.

Igaz ez?

Igen! A karácsony a család ünnepe is. Mások is így mondják. A leggyermekibb ünnep. Nincs karácsony gyermekkacagás nélkül!

Elmúlt. Nincs többé. A gyermekek, mikor felnőttek, szétszéledtek. Most egyedül vagyunk — panaszkodnak. Úgy érezzük, nem érdemes élni sem. Minek? Kinek? Szomorú ez a karácsony, amely arra a családra emlékeztet, mely szétszaladt vagy szétesett.

Ez a karácsonyi depresszió.

Ezeknek az embereknek csak nosztalgia a karácsony, az elveszett álom utáni meghatározhatatlan vágyakozás. Ez volna a karácsony lényege?

Egyeseknél még mélyebbre hatol karácsonykor a fájdalom. Azt mondják: „Ezt már csak részegen lehet kibírni!“ Valami elemi vágy vonza őket ilyenkor. Nem is tudják ezek, hogy hová és merre tartanak. Úgy érzik, hogy ez kivételes alkalom annak az átélésére, ami olyan, mintha földre hullott álom lenne. Ezeknek a részeknek a lelkében ilyenkor fölrémlik, hogy igen, valaha én is olyan tiszta életre vágytam, mint amilyen e karácsonyi ünnep szűz, tiszta hava. Mint amilyenek a karácsonyi éjszaka ragyogó csillagai. Nem! Nem akartam aljas lenni, sem áruló, sem fosztogató, sem parázna... de az lettem.

Ez az elemi vágy elérhetetlennek tűnik számukra, mert nincs, aki a tisztaság utáni vágyuk elérésére tanácsot adna. Nincs már próféta vagy hallgat? Nem, ezt nem lehet kibírni. Ezért kell inniuk karácsonykor!

Ezek a lelkek valóban karácsonyra vágynak. Arra, amit a próféta így fogalmazott meg: „És az értelmesek ragyognak, mint a csillagok az égen.”

De most inkább ez érvényes rájuk: „Szűkölködnek Isten dicsősége nélkül.”

Akármilyen furesának is hallszik, de ez a gondolat áll a legközelebb a karácsony lényegéhez. A nyugtalan szívű, kereső, de nem találó embereknek békesség! Békesség a próféta és pap nélküli lelkeknek, a bolygó boldogtalanoknak.

Az ajándék mindig és mindenkinek örömet okoz. Az ajándékozás kétszeresen öröm. Annak is az, aki kapja, és annak is az, aki adja. Az ajándékozás valami olyan érzést mozgat meg a emberben, amely egy kicsit az Istenhez való hasonlóságára emlékezteti: „Most egy kicsit hadd legyek tisztán és igazán jó” — ezt mondja a vallásos ember. De az ateista is ezt teszi karácsonykor, aki nagylelkű és nagyvonalú akar lenni, és valami ehhez hasonlót mond: „Most, ma, hadd legyek én is jó. Énbennem is van valami jó. Igaz, egy éven át vétkeztem, nem is gondoltam sem Istenre, sem templomra. De most szeretnék egy icipicit jó lenni. Adni: örömet látni magam körül, örömet, amit most én szerzek.”

Tele vagyunk bizonytalan értékű érzelmekkel. Ezekhez a hamis érzelmekhez, reménytelenségbe fulladt álmokhoz, a kudarcokhoz, a félig feltápáskodáshoz, az ajándék olcsó örömeihez, vagyis önmagunkhoz kötjük a karácsonyt.

Pedig egyik érzésünk sem fejezi ki a karácsony lényegét. Nem! Mert a karácsony lényege nem bennünk van.

Ezek a reakciók csak rácsodálkozások arra a tényre, hogy Isten született a földre. Hisz normális ésszel ez szinte föl sem fogható csoda. Soha nem tapasztalt esemény ez az emberiség életében. Ki tudná azt, ha az Írások meg nem mondanák nekünk, hogy az idő teljessége eljött. És ez azt jelenti, hogy Isten elbocsátotta az ő Fiát a földre.

Mennyei fényforgácsok hullása zavarja meg az embert. De bármilyen sekélyes legyen a kiváltott érzélem, vagy bármilyen mélységet felkavaró hullámhegy legyen, ez csupán visszahatás. A nyomorult ember tökéletlen válasza, melyet egy páratlan isteni tény váltott ki. Ez a tény az, hogy

Isten emberré lett.

Ez az első karácsonyi üzenet!

A második üzenet még közelebb hozza a tényeket:

Isten érettünk lett emberré.

Mindenki érzi, hogy itt róla van szó. Az ajándékozó is. A magányosan búsuló is. Ebben is benne vagyok érzelmeim által. Olyan érzelmeim által, melyekkel képes vagyok átölelni ezt a csodát. De ebben a döntő mégis az, hogy van Isten, aki érettünk lett emberré. Hogy ne legyek olyan kínzóan tökéletlen, olyan hihetetlenül eltorzult, ennyire szolgálja a testemnek. Vagy hogy ne legyek ilyen végtelenül magányos, mert nemcsak senkim nincs már, hanem akim volt, az is elveszett. Most azonban fölismerhetem, hogy az Isten Fia mindörökre megmarad nekem. És én nem vagyok többé egyedül. Ha hiszek, akkor igazán nem vagyok magányos lélek.

A harmadik üzenet ez:

Azért lett Isten emberré, hogy engem megváltson.

Hogy segítsen engem megérteni azt, hogy a gyermekkor álmai csak őbenne teljesebben be; hogy az önmegvalósítás vallása megvalósíthatatlan, mert mi azt készen kapjuk tőle. Nincs nála nélkül beteljesedés. De benne lehetséges. Nem kell siratni az elveszett álmokat. A karácsony nem kudarc, hanem annak a jele, hogy Isten a jóakarátú emberekkel van. Azért jött Jézus, hogy megkeressen és megtaláljon. Hogy mindent a helyére tegyen. Ő visszahozza az elveszítettet, közel hozza az elérhetlent.

Isten azért született e földre, hogy megváltson minket a jóvátehetetlenül tönkrement életünkből. Mi tettük tönkre, és jóvátehetetlenül tönkretettük a mi bűneinkkel. De a mások bűne is hozzájárul. A világ bűne, de legfőképpen a mi saját bűneink.

Isten Fia nemcsak személy szerint énértem jött. Isten Fia miérettünk jött! Az egész rohadó világ állapota helyrehozhatatlan. Ebből nem tud kikerülni. Ezért valakinek jönnie kellett. Ez Isten érkező Fia. A karácsonynak nem csupán egyéni, hanem egyetemes üzenete van.

Ez a kegyelem.

És a karácsony üzenete ez: Dicsőség a magasságban és béke a földön a jóakarató embereknek, mert Isten gazdag lévén, szegénnyé lett miérettünk, hogy mi általa és benne gazdagok lehessünk. Ámen.

Az esztendő fordulóján

László Dezső

Isten, idő, ember

Alapige: 1Mózes 1,3—5.14—19
Bibliailvasás: 1János 1,1—7

Őszendő végén, az új év kezdetén felvetődik a kérdés: szabad-e a keresztyén embernek olyan nagy jelentőséget tulajdonstania az idő változásának, hogy külön ünnepet ül az új év első napján? Az örökkévaló Isten örök életre elhívott gyermekeinek, az embert az örök életre fölkészítő egyháznak szabad-e ünnepeinek sorába iktatnia az év első napját?

Vannak keresztyének, akik nem tartják istenes, hanem csak emberséges dolognak az új év megünneplését. Ezek azzal érvelnek, hogy az Isten létében nincsenek esztendők, ő az örökkévalóságban él. Ennél fogva az ő gyermekeinek is mindent az örökkévalóság szempontja alatt kell megfűtlniök. Ez igaz! Csak hogy mi nem vagyunk örökkévaló istenek, hanem földön, időben élő emberek. Mások pedig egyenesen azt mondják, hogy az idő nem Istentől van, hanem a sorsnak, a végzetnek terhes hozzáadása az emberi élethez. A keresztyén embernek egyszerűen nem kell tudomásul vennie, hanem időtlenül kell élnie.

Keressünk ebben a kérdésben, az idő és az esztendőváltozás kérdésében is Isten Igéjéből útmutatást.

I.

Előljáróban mondjunk annyit, hogy az Ószövetség első teremtéstörténetében arról van szó, hogy Isten két napot, az elsőt és a negyediket fordította az idő teremtésére. A mai alapige annak az időt teremtő két napnak a története.

Isten mindenek előtt a világosságot teremtette, mondván: legyen világosság. S mivel látta, hogy jó a világosság, azt elválasztotta a sötétségtől és nevezé Isten a világosságot nappalnak és a sötétséget éjszakának.

Isten rendelése tehát a világosság, és a világosság ideje a nappal és a sötétség ideje az éjszaka. Istentől vannak tehát a napok, az idő alapegységei.

Ő, mielőtt embert teremtett, már időt, napokat rendelt a földre. Az örökkévalóságban élő Isten ad időt az embernek és az egész teremtett világnak. Az idő Isten akarata szerinti szerves tartozéka az életnek. Idő nélkül, időn kívül nincs Istenen kívüli élet.

Érdekes megfigyelni, hogy Isten szerint a nap nem a reggelrel, hanem az estével kezdődik. És lőn este és reggel első nap. Előbb az este és azután a reggel. Az ószövetségi nép így is szemlélte a napokat. A nap este a csillagok feljövételével kezdődik. Ez a szemléleti mód mennyivel inkább megfelel Isten rendelésének, mint a miénk. Igen, mert előbb van a sötétség, az este, és azután a világosság, a nappal. Ez az élet derűlátó szemlélete: sötétségre mindig világosság jön. Győz a világosság a sötétség, az élet a halál fölött. Mi éppen fordítva látjuk: minden ragyogó nappalra jön az éjszaka sötétsége, az életre a halál és a halál szemfödele.

Isten a világosság teremtésével kezdte a teremtés nagy művét, és ezzel megszabta annak alapjellegét: legyen világosság! Ő a világosság, a fény pártján van. Ebben adta meg az élet legfontosabb elemét. Ott van élet, ahol világosság van. Hogy tör minden élőlény a világosság, a fény felé! Jézus önmagát a világ világosságának nevezte, tanítványait pedig a világosság fiainak hívja az Írás. Nemcsak Krisztus a világ

világossága, hanem szerinte a tanítványai is azok. Fényleniök kell a világban, hogy látván az ő jó cselekedeteiket, az emberek dicsőítsék a mennyei Atyát.

Minden napfölkelte erre figyelmezteti az embert. Ebben az esztendőben, ha Isten életet, 366 napfölkelte fogja hirdetni: vége a sötétségnek, Isten világosságot teremtett, ő a világosság Ura és minket is világosságra és világitásra rendelt. Ezért van szükségünk az Istentől teremtett napoknak a komoly tudomásulvételére. Ezért kell az Istentől teremtett napokat a zsoltár szerint úgy számlálnunk, hogy bölcs szívhöz jussunk. Bölcs, azaz Isten akaratával összehangolódott szívhöz.

II.

A teremtés negyedik napjának a története még többet mond el nekünk az idő titkáiból.

Isten világitó testeket teremtett az ég mennyezetére, hogy azok elválasszák a nappalt az éjszakától.

A világosság már megvolt az égitestek teremtése előtt. Ezek nem teremtői, hanem szolgálói a világosságnak. Eszközei Istennek az emberek javára, hogy azok szüntelen tudatában legyenek annak, hogy van nappal és van éjszaka, mégpedig Istennek a rendelése folytán.

És ezek az égitestek az ünnepeknek is meghatározói. Isten tehát gondoskodott arról, hogy az embernek ünnepei is legyenek, aminthogy neki is ünnepe, nyugodalma volt a hetedik nap. Az ünnepek idejét is az égitestek járásával szabta meg Isten. Négyszer hét nap adja ki a Hold négyszeres változását magában foglaló holdnapot, amit ma a szót lekoptatva hónapnak nevezünk. Ma komoly szó van arról, hogy az esztendőt az egyenlőtlen napszámú hónapok helyett tizenhárom négy-négy hétből álló egyenlő hónapra osszák s a fönmaradó háromszázhatvanötödik, illetve a háromszázhatvanhatodik napot is a hónapoktól függetlenül új év napjává tegyék. A húsvétunk és azzal kapcsolatban a virágvasárnap, nagypéntek, áldozócsütörtök és pünkösöd idejét ma is a Hold járása szabja meg. Nem véletlen, hogy az új esztendő ideje is ott van, ahol ma tartjuk: a téli napforduló idején, amikor az addig rövidülő nappalok nőni és a hosszabbodó éjszakák rövidülni kezdenek.

Mi természetesen tudjuk, hogy nem a Nap jár a Föld körül, hanem a Föld kering a Nap körül, s tudjuk, hogy az éjszaka a Földnek a saját tengelye körüli forgásából következik. Ez azonban nem változtat a lényegen, hogy Isten az égitestek járásával szabta meg a nap két felét: az éjszakát és nappalt, és állapította meg az ünnepek idejét.

Az ünneplés Isten rendeléséből következik. Ő maga is ünnepelt a hetedik nap, mert megszűnt minden munkától. Hat napon át a maga tevékenységéről tett bizonyosságot, most megszűnt alkotni. S ezzel megmutatta, hogy az ő lényegéhez a pihenés és az ünneplés, a nyugalom és a béke éppen úgy hozzátartozik, mint a munka. Munkájával részt ad a munkára elhívott embernek. Az ő rendelése az, hogy az ember a munkájával birodalma alá hajtsa a földet és az ember számára megteremtse az élet egyre jobb feltételeit. De az ő rendelése az ünnep is, a nyugalom és a béke, hogy az ember ne csak a munkálkodó, hanem a nyugalomban lévő Istennel is közösségre léphessen, megismerhesse Istennek önmagában való lényegét, kipihenje a fáradalmait és fölkészüljön az új munkára. Új év ünnepét az ószövetségi nép is megünnepelte. Mindez az újszövetségi ember számára sem lehet tilalmas, hisz ilyenkor éppen az időt és az ünnepet teremtő Istenre, a mi Atyánkra gondolunk hálával és igaz tisztelettel, tőle kérünk áldást a megújuló életünkre.

Az égitestek azonban nemcsak a nappalt és az éjszakát, nemcsak az ünnepeket, hanem az esztendőket is meghatározzák. Tehát az esztendőket is Isten teremtette, nem csak a napokat és ünnepeket. Az ő bölcsessége az, hogy az ember lezárja a napok és ünnepek sorozatát és azokat új elnevezéssel újrakezdi. Mindez megállítja az embert, és két tény tudomásulvételére kényszeríti: Isten kívül áll az időn, ő örökkévaló, de az ember nem az, ő időhöz kötött teremtménye Istennek. Mi nem tudjuk a dolgokat az örökkévalóság tekintete alatt látni, erre csak Isten képes, mi az időben élünk, az

időben gondolkodunk, sohasem tudunk az időtől elvonatkoztatva, az időn kívül élni. Isten létében nincsenek esztendőök, de a mienkben vannak. Mégpedig nem is számos esztendőök. Hetven-nyolcvan esztendő már nagyon sok egy ember számára. Bizony legtöbbünk ezeknek a javát máris megemésztette. Az esztendőök újraszámolása emlékeztet az elmúlásra, de egyúttal ösztönöz is arra, hogy a még hátralévő időt pedig sokkal jobban használjuk fel arra a munkára, amelyre Isten rendelte, s minden alkalmat ragadjunk meg az ünneplésre, az örökkévalósággal való kapcsolat tartására, hogy minden percben készen legyünk a halálra.

Az égitesteknek az időbeosztáson kívül még van egy fontos feladatuk, éspedig az, hogy világítsanak a földre. Isten világosságban akarja látni a földet, s ezért fényszórókat állított az ember fölé, hogy azok az első nap teremtett világosságot rászórják a földre. Isten olyan bölcs és jó volt, hogy még az éjszaka idejére is rendelt világító testeket: a Holdat és a csillagokat, hogy az ember még a sötétségben se maradjon világosság nélkül, Isten tehát azt akarja, hogy az ember életének az egész ideje a tőle jövő világosságban teljék el. Nappal nagyobb a világosság, mint éjjel, de éjjel sem vagyunk világosság nélkül. És aki mindezen túl tud látni, és rájön arra, hogy maga Isten a világosság és ő maga a Lélek, az olyan belső lelki világosságot nyer: az Ige, a Szentlélek és a hit világosságát, hogy le tud győzni minden kívülről betörő sötétséget. Isten nem akarja, hogy nehéz, sötét éjszakáink legyenek, ezért adott éjszakára is világító, eligazító, fényező égitesteket, de még kevésbé akarja, hogy bennünk legyen lelki sötétség, ezért adott belső lelki világosságot is nekünk.

III.

Amit elmondtam, azt főként az Ószövetség alapján tettem. Hogy néz ki az idő kérdése az Újszövetségben Krisztus alapján? Vajon nem függesztette-e fel Krisztus az Ószövetségnek az időről szóló tanítását?

Röviden felelünk a kérdésre: Nem!

Krisztus maga mondta: elég minden napnak a maga gondja. Ő tanított így imádkozni: a mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. Azt ígérte, hogy velünk lesz minden napon a világ végezetéig. Krisztus a napokat nem függesztette fel, sőt az azokkal való élest, az azokban való élest sürgető feladatává tette az embernek. Ő maga is megtartotta népe ünnepeit. Azokkal kapcsolatban azonban megmutatta, hogy nem az ember van az ünnepért, az ünnep embertelen külsőséges megtartásáért, hanem az ünnep van az emberért, az ember igazabb emberré lételeért. Nem véletlen, hogy a maga áldozathalálát tudatosan tette Izrael páskaünnepére és a Szentlélek kitöltését az ószövetségi pünkösd napjára. Nem ellenkezik az ő akaratával, hogy élete legfontosabb eseményeivel kapcsolatban ünnepet ülünk. A fontos csak az, hogy ezek az ünnepek valóban lelki nyugalomban, lelki épülés céljából teljenek el és a rá következő napok sikeresebb munkájára készítsenek fel.

Ismét megjelent a református falinaptár az új esztendőre. A református családok házában a falán ott fog függeni az időnek ez az új beosztása. Milyen jó volna egész esztendőben arra gondolni, hogy az az időt beosztó naptár lényegében nem más, mint ennek az újesztendei tanításnak az illusztrációja. Figyelmeztetés arra, hogy Istentől vannak a napok: éjszakák és nappalok, az ünnepek és az esztendőök.

És milyen jó volna arra emlékezni, amit Krisztus ígért: Ímé, én tiveletek vagyok minden napon, a világ végezetéig. Élni az elfolyó, változó időben, de mindennap azzal a hit-tapasztalattal, hogy Krisztus ígérete szerint velünk van. Vele lenni a munkás napokban, hogy jobban, eredményesebben, nyugodtabban, tudatosan a másik ember javára tudjunk dolgozni. Vele ünnepelni, nyugodni, békén lenni, a békességet megőrizni és szolgálni.

Krisztus az időben akar velünk lenni, de nem az időből, hanem azon kívülről, az örökkévalóságból, ahonnan ide leszált, és ahová innen visszatért. Segít, hogy az időben ne legyünk egyedül, hanem vele együtt legyünk. Mialatt pedig az időben velünk van, ez idő utáni létünkre, az örök életre készít fel bennünket. De úgy, hogy

az időnket nem függeszti fel, sőt annak a legkomolyabb tudomásulvételére és felhasználására késztet.

Így akarja ezt az esztendőnket megáldani, így akar ebben az új évben is velünk lenni. Induljunk el mi is vele együtt az új évbe és az új éven át az örök élet felé. Ámen.

Nagy József

Ajtó előtt

A hónapok ajtója előtt állunk. A tegnapok ajtaja bezárult mögöttünk;

Az ajtó előtt rendszerint elfogódottan áll meg az ember. S bár nagyon különbözőek az érzéseink, ha palota ajtaján vagy koldusok ajtaján akarunk belépni, egyformán elfogódottak vagyunk. Egyet azonban mindenesetre meg kell tennünk: kopogtatnunk kell. Kopogtassunk most gondolatainkkal az új esztendő ajtaján.

Vajon hová jutunk ezen az ajtón át? Ki vár, mi vár az ajtó mögött? Otthon vár-e vagy börtön? Barát vár-e vagy ellenség? Teljesülő álmok? Tépett remények?

A múlt hamis reményeink temetője. Merjünk-e reménykedni az új esztendőben, ami éppen érkezik?

Az óesztendő harangzúgása kopogtat mindannyiunk helyett az új esztendő ajtaján. Az ajtó megnyílik, és nekünk be kell lépünk rajta. Nem lehet visszatérni, nem lehet álldogálni az ajtóban. Az idő hozzánk tapad, és mi hozzá vagyunk láncolva az időhöz. Az megy, és nekünk is mennünk kell! Mi itt állunk a küszöbön.

Régi szokás, hogy az új házba nem megyünk be üres kézzel. A hónapok házába sem léphetünk be semmit sem hozva. Mit vihetünk? Valamit vinnünk kell!

Sokan vagyonukat mentik át az új esztendőbe.

Sokan politikai vívmányaikat mentik át.

Sokan magukkal cipelik tradícióikat. Vissza-visszanéznek, és a hónaptalanságban is vigasztalódnak akarnak a régi szép napokkal.

Sokan a technika és tudomány vívmányaival agyukban és hónuk alatt vonulnak át. Számukra a múlt csak alkalom volt, hogy a technika és az úgynevezett humánium fejlődésének jövőjébe tekintsenek. Ezért sokan úgy haladnak át az új esztendő ajtaján, hogy nem látják meg: valaki áll az ajtóban. Ő az ajtó.

A gazdagoknak tele van a kezük pénzzel. Nem tudják megragadni feléjük is kinyújtott kezét.

A szegényeknek elhomályosítja látását a gond. Ezért nem veszik észre őt.

A politikusok a zöld asztalhoz sietnek. Ott azonban nincs ő.

A tradíció emberci visszafelé néznek, és háttal vannak feléje. Azért nem látják meg őt.

A technika és a tudomány emberei nem látják benne a mennyei Krisztust.

Kicsoda Jézus? Ő az ajtó az ég és a föld között, aki olyan szilárdan és eltökélten áll ott, mint a tékozló gyermekét hazaváró apa. Tudja, hogy egyszer kiábrándulnak a tékozló fiak a pénzből, a hatalomból, a technikai vívmányokból, a bölcselkedésből, a tradícióból. Mindenből, ami emberi. Ő tudja, hogy a rohanó időben, ami magán hordozza a mulandóság bélyegét, csak három érték marad, amit érdemes átmenteni az új esztendőbe: az igazság, a jóság és a szépség.

Mi az igazság? Hiszen ami nekem igaz, az a másik embernek merő igazságtalanság! Hisz minden viszonylagos az emberek világában! Egyetlen igazság van. Ami örök érvényű. Ő az igazság. Az Isten. Amikor minden igazság egyetlen mértéke, amihez minden viszonyul, egyedül ő lesz, akkor lesz igazság a földön is.

Mi a jóság? Van-e jóság a világon? Van. Az ő jósága. Amivel szeret minket és megbocsátja nekünk a múltat. Mi is akkor leszünk jók, ha tetteinket az ő tetteivel mérjük. Ha hozzá mért tetteinkkel jók tudunk lenni azokhoz, akik rosszak hozzánk.

Mi a szépség? Nem az, ami érdek nélkül tetszik. Az a szépség, amit az ő mosolya tesz széppé. Az az öröm, amely előtte is öröm marad. Az ilyen szép okoz zavartalan örömet. Az ilyen öröm zavartalanul szép.

Ezért lehet örülnünk most is, amikor egy esztendőt kísérünk utolsó útjára. Annak örülhetünk, hogy amikor ő azt látja, hogy milyen kicsi az igazság—jószág—szépség batyunk, a magából ad nekünk. Mindent ő ad nekünk. Az a fontos, hogy itt az új esztendő ajtajánál vegyük észre őt és üres kezünkkel fogjuk meg az ő kezét. A Jézus kezét, aki az ajtó menny és föld között, aki az ajtó Isten és közted.

A fájdalom, a gondok, a reménytelenségek óesztendeje után ne kezdjünk nála nélkül újat.

Lépjünk rajta keresztül és vele az új esztendőbe. A bizonytalanságok helyett egyetlen bizonyosság vár ott reánk: Isten jósága, igazsága és az életet széppé tevő kegyelem.

Nélküle az új esztendőben még az örömeink is fájdalmakká lesznek. Vele fájdalmaink is örömökké. Ő az ajtó a menny és a föld között. Isten és közted. Lépj át vele Isten szeretetébe és örömébe. Még most. Amíg nem késő! Ámen.

Karácsonyi ünnepély

László Dezső

A karácsonyi csoda

Karácsonykor kettős csoda történt: Isten emberré és a szűz anyává lett. A második csodát az első magyarázza. Isten azért lett emberré, hogy az Isten-ember születése megszakítsa az Ádám-tól elindult bűnsorozatot. Csak az az emberré lett Isten végezhetette el a megváltás művét, aki nemcsak valóságos ember, hanem egyben igaz ember is. Igaz ember pedig csak csodás módon születhetik, nem asszonytól, hanem embertől még nem érintett szűztől.

Miért lett Isten emberré? Erre a kérdésre azt szokták válaszolni, azért, hogy az embert megváltás. Ismeri-e a mai ember a megváltás szó igazi tartalmát és jelentését; milyen kép elevenedik meg bennünk, ha e szó öntudatunk fénye elé nyomul?

Isten azért lett emberré, hogy őt az emberek megismerhessék. Az ember semmit sem ismerhet teljesen. De leginkább önmagát, az embert ismerheti meg. Isten az első karácsonyban megkönyörült az őt megismerni akaró, de megismerni nem tudó emberen: ő maga emberré lett, hogy mint emberré lett Isten az emberek igazán megismerhessék. Krisztus születésével lehetségessé vált az ember számára Isten lehető legteljesebb megismerése. Többé nincs szükség arra, hogy az ember maga kutasson Isten után, maga próbáljon hozzá fölemelkedni, róla képet alkotni. Krisztus földre szállásának felülről lefelé haladó vonala feleslegessé tett minden ég felé törő emberi szándékot és kísérletet, feleslegessé tett minden istenismeretre törekvő vallást. Isten emberré lett, belépett a világba, ott élt az emberek között, és annyira megismerhetővé vált, amennyire az istenségének feladása nélkül egyáltalán lehetséges.

Ádám és Éva bűnbeesése óta Isten haragja nehezedett az emberiségre és a világra. Az ember mindent megkísérelt, hogy helyreállítsa és újból biztosítsa az Istennel való békességet, de minden próbálkozása meddő maradt. Az ember képtelen arra, hogy elintézzé az Isten és az ember közötti súlyos függő ügyet, hogy elégtételt adjon az általa megsértett nagy és szent Istennek. Isten könyörült az embereken. Az embernek, az egész emberiségnek adta Krisztust, az Isten-embert, aki mint ember elszenvedte az egész emberiség büntetését, anélkül hogy maga szaporította volna az ember Istennel fennálló adósságának mérhetetlen összegét. Mint igaz ember, megszakította a bűn folytonosságát, továbbláncolóadását. Mint valóságos Istennek, volt ereje arra, hogy Isten ítéletének teljességét minden ember helyett és minden emberét elszenvedje, anélkül hogy a mérhetetlen harag súlya alatt összeroppanjon. Odaállt Isten és az ember közé, s elvégezte a kibékítés szolgálatát. Születésével megkezdődött és halálában kiteljesedett szenvedésével, mint élők és holtak bűneiért való egyetlen engesztelő áldozattal, kiengesztelte a haragvó szent és igaz istent, helyreállította az Isten és az ember közötti kegyelmi szövetséget és szeretetközösséget.

Az Isten megismerésében, a vele való kibékülésben megnyilvánuló megváltás harmadik vonatkozása Krisztus királyságában bontakozik ki. Isten ismerő és vele megbékélt híveit néppé, egyházzá szervezi. Megváltottait bekapcsolja a maga tulajdon testének közösségébe, hogy így azoknak védelmet és méltóságot adjon és beleállítsa a legmagasabb cél: Isten országának szolgálatába.

A megváltásnak ez a teljessége már ott ragyog a betlehemi bölcsőben. Egy gyermek fekszik abban, de nem a gyermekesége a lényeg. A fontos az, hogy ez a gyermek maga Isten és egyben az egyetlen igaz ember. Hol ismerhetem meg jobban Isten valóságát, irántunk való atyai szeretetét, mint éppen az istálló sötétjéből kiragyogó gyermekében? Hol van Isten velünk való megbékélésének beszédesebb jele a karácsonyi angyali szózatnál? Pásztorok, bölcsék és királyok s bennük az egész emberiség hódol az örökkévaló Király előtt, teljes alázattal és engedelmisséggel.

Ennek a rendkívüli csodának a megjelenési formája milyen megdöbbentően egyszerű. Ember nem merne Istentől olyant kitalálni, amilyen meglepő formát Isten választott a legnagyobb csoda keretében: istálló, barmok, gyermekgyilkosság, menekülés, ácsműhely, szegénység, meg nem értő rokonok, megköpődés, akasztófa, haláltusa a gonosztevők között. Ha az ember talál ki egy vallást, magasztosabb, felemelőbb, szebb, lelkesítőbb formákat keres megváltója ábrázolására. Az ember magamagától nem merne annyira vakmerő lenni, mint amilyen merész volt Isten ezen a téren.

Reánk nézve azonban fölemelő és megnyugtató, hogy Isten a mi valóságos, összekuszált, nyomorúságos, bűnös viszonyaink között jelent meg és így minden ember számára lehetségessé tette a vele való találkozást és a benne való új életet.

Nemcsak az igaz, hogy rettenetesen nehéz az emberi sors, hanem még inkább igaz az, hogy ebbe a sorsba onnan felülről, az emberi sorson kívülről — alászállott maga az Isten. Az első karácsony óta az ember történelem feletti erővel élhet, és így a legmostohább viszonyok fölött is győzhet.

Mire van szükségünk ezen a karácsonyon? Bár külső javakban eléggé szűkölködünk, mégis mindenekelőtt lelki erőre, lélekben való megújulásra van szükségünk. A történelmi nyomás erősödik. Az ellentételezésre nem elég emberi erőnk teljes összeszedése és összefogása sem. Isten erejére van szükségünk. Ennek megnyerése lehetségessé és valósággá vált az első karácsony óta.

Bár szegényes a karácsonyunk, bár nem adhatunk szeretteinknek sokféle drága ajándékot, de ünneplésünk ma is jó alkalom a Krisztus csodájának megértésére, a karácsonyi csodálatos Gyermekek, az Isten-ember őszinte befogadására.

Ugyanis a karácsony gazdagsága és meggazdagító ereje sohasem változik. Az ember annál gazdagabban vehet mind maga, mind szerettei számára a karácsony drága ajándékaiból, minél inkább megüresíti lelkét és így szerelmesen érkezik az Úr Jézus jászolbölcsője elé. Itt bennünket Isten által elkészített és sohasem változó isteni ajándékok várnak. Mindnyájunknak nagy szükségünk van ezekre az ajándékokra. Járuljunk bizalommal a betlehemi Gyermekekhez, hogy felékesítsen karácsonyi királyi ajándékaival, hogy a legdrágább és örökkévaló karácsonyi ajándékkal, önmagával ajándékozzon meg mindnyájunkat, kicsinyeket és nagyokat, férfiakat és nőket egyaránt.

Ady Endre

Karácsony

Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.

Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumba
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.

A templomba
Hosszú sorba
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.

Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme sugna, szállna,
Az én kedves kis falumban
Minden szivben
Csak szeretet lakik máma.

Bántja lelke a nagy város
 Durva zaja,
 De jó volna ünnepelni
 Odaza.
 De jó volna tiszta szívből
 — Ugy mint régen —
 Fohászodni,
 De jó volna megnyugodni.

De jó volna mindent, mindent
 Elfeledni,
 De jó volna játszadozó
 Gyermek lenni.
 Igaz hittel, gyermek szívvel
 A világgal
 Kibékülni,
 Szeretben üdvözülni.

Ha ez a szép rege
 Igaz hitté válna,
 Óh, de nagy boldogság
 Szállna a világra.
 És a gyarló ember
 Ember lenne újra,
 Talizmánja lenne
 A szomorú útra.

Golgota nem volna
 Ez a földi élet,
 Egy erő hatná át
 A nagy mindenséget,
 Nem volna más vallás,
 Nem volna csak ennyi:
 Imádni az Istent
 És egymást szeretni...
 Karácsonyi rege,
 Ha valóra válna,
 Igazi boldogság
 Szállna a világra...

Babits Mihály

Csillag után

Ülök életunt szobámban,
 hideg teát kavarok...
 Körülöttem fájás-félés
 ködhálója kavarog.
 Kikelek tikkadt helyemből,
 kinyitom az ablakot,
 s megpillantok odakint egy
 ígéretes csillagot.
 Ó ha most mindent itthagynék,
 mennék a csillag után,
 mint rég a három királyok
 betlehemi éjszakán!
 Gépkocsin, vagy teveháton —
 olyan mindegy, hogy hogyan!
 Aranyat, tömjént és mirrhát
 vinnék, vinnék boldogan.
 Ménnék száz országon át, míg
 utamat szelné a vám.
 „Aranyad tilos kivinni!“
 szólna ott a vámos rám.

„Tömjénéd meg, ami csak van,
 az mind kell, az itteni
 hazai hatalmak fényét
 méltón dicsőíteni.“
 Százszor megállítanának, —
 örülnék, ha átcsuszom:
 arany nélkül, tömjén nélkül
 érnék hozzád, Jézusom!
 Jaj és mire odaérnék,
 hova a csillag vezet,
 te már függnél a kereszten
 és a lábad csupa seb,
 s ahelyett hogy bölcsőd köré
 szórjak tömjént, aranyat,
 megmaradt szegény
 mirrhámmal
 keserűszagú mirrhámmal
 kenném véres lábadat.

János evangéliuma

Ravasz Lászlónak

Összehajolnak Máté, Márk, Lukács,
És összedugják tündöklő fejük
Bölcső körül, mint a háromkirályok,
Rájok a Gyermekek glóriája süt.

A gyermeké, ki rejtelmesen bár
S természetfölöttin fogantatott:
De fogantatott mégis, született,
S emberi lényként, tehetetlenül,
Babusgatásra várón ott piheg.
A gyermek, a nő örök anya-álma,
Szív alatti sötétből kicsirázott

Rongyba, pólyába s egy istálló-lámpa
Sugárkörébe. Bús állati pára
Lebeg körötte: a föld gőz-köre.
A dicsfény e bús köddel küszködik.
Angyal-ének, csillagfény, pásztorok
S induló végtelen karácsonyok,
Vad világban végtelen örömök
Lobognak, zengnek — mégis köd a köd.
S mindez olyan szomorúan emberi
S még az angyalok Jóakarata,
Még az is emberi és mostoha.

De János messze áll és egyedül.

Nem tud gyermekről és nem tud anyáról,
Nem születésről, nem fogantatásról,
Csillag, csecsemő, angyalok kara,
Jászol, jászol-szag, — József, Mária,
Rongy és pólya, királyok, pásztorok,
Induló végtelen karácsonyok:

Nem érdeklik — vagy mint rostán a szem
Kihull az ő külön történetéből,
Kihull mindez, és mindez idegen,
Apró, földízü, emberi dolog.
Nagyobb, nagyobb, ó nagyobb a Titok!

János, evangélista, negyedik
Külön áll, világvégén valahol,
Vagy világ-kezetén, vad szikla-völgyben
S a fénytelen örvény fölé hajol.

És megfeszül a lénye, mint az íj,
Feszül némán a mélységek fölé,
Míg lényéből a szikla-szó kipattan
S körülrobajlik a zord katlanokban
Visszhangosan, eget-földet-verőn,
Hogy megrendül a Mindenség szíve:

Kezdetben vala az Ige.
S az Ige testté lőn.

Tótfalusy István

Karácsonyi leoninusok

Barmok romlatag ágyán, Jessze ígéretes ágán
Új élet született; boldog a Szűz: anya lett.
Barmok romlatag almán, kislia fekszik a szalmán,
Barlang, ágy csupa fény: Isten, a Szűznek ölén.
Künn viharok furulyáznak, tépik a pusztai fákat.
S lám, elnyugszik a szél benne, az akol küszöbén.

Játszik a gyermek, a karja kicsúsztott, nincs betakarva,
Mária nézi: nevet — „Fúj az ökör meleget!“
Fúj az ökör... s ugye, jó lesz? — ürge tüzet vete József:
Lobban a rőzserakás, mind csupa láng, ragyogás.

* Csillan a jó bari szőre, vidáman a szürke tetőre
Fény fut. Koppan a kő: „Pásztorok gyertek elő!“
Vének s ifju legények, jönnek, az ajkukon ének.
Billeget ám a dudás, fújja a kis furulyás!
Néz az ökör: „Soha ilyet!“ , a csacsi nagy füle billeg.
Mind forróbb, tüzesebb, Mária könnye pereg.
Anyja ölében a gyermek, tapsol a mennyei herceg:
Kedv, öröm, isteni tett — Krisztus megszületett!

Barmok romlatag ágyán fekszik a második Ádám,
Új ág, égi virág, újul a régi világ.

Dsida Jenő

Itt van a szép karácsony

Itt van a szép, víg karácsony,
Élünk dión, friss kalácson:
mennyi finom csemege!
Kicsi szíved remeg-e?

Karácsonyfa minden ága
csillog-villog: csupa drága,
szép mennyei üzenet:
Kis Jézuska született.

Jó gyermekek mind örülnek,
kályha mellett körbe ülnek,
aranyese, áhitat
minden szívet átítat.

Pásztorjátsszók be-bejönnek
és kántálva ráköszönnek
a családra. Fura nép,
de énekük csudaszép.

Tiszta öröm tüze átég
a szemeken a harangjáték
szél, éjféli üzenet:
Kis Jézuska született!

Paul Gerhardt

Jöjjetek Krisztust dicsérni...

Jöjjetek Krisztust dicsérni,
Bízó szívvel hozzá térni,
Énekekkel zengve kérni,
Krisztus népe, jöjjetek.

Bűn, pokol már búban éljen,
Ördögöt hadd ölje szegyen,
Üdvösségünk szent ölében
Már levetjük mind a bűt.

Küldte Őt az Úr kegyelme
Öröklétre, győzelemre,
Hogy szívünket felemelje
Boldogságos ég felé.

Irgalommal szánva minket,
Nagy jósága ránk tekintett,
S ördögcsalta bús szívünket
Mennymagasból látni jött.

Áldott óra, boldog óra,
Nagy hitünknek meghozója,
Ajkunk zengő hálaszóra
Nyflik, édes Jézusunk.

Jászol-ölben drága Gyermeke,
Ég felé vigyen kegyelmed,
Hol dicsérve énekelnek
Édes hangú angyalok.

Fordította: Áprily Lajos

Csiha Kálmán

Hová mentek?

Hová mentek, királyok?
Megyünk Betlehembe.
Hogy találtok ti oda
A nagy sötétségbe?

Fényes csillag világít,
Utat mutat nekünk,
Fényes csillag nyomában
Te is gyere vélünk.

Három király, bölcs király,
Miért mentek oda?
Mert ott született ma meg
Az Istennek Fia.

Hát az Isten Fiának
Mit ajándékoztok?
Nem adunk mi egyebet,
Három teli zsákot.

Az egyikben arany van,
A másikban mirha.
Jó illatú tömjén van
A harmadik zsákban.

Drága kincsem nincs nekem,
De veletek megyek,
Odaadom kincs helyett
A hívő szívemet.

Csiha Kálmán

Karácsonyi ének

Karácsonyfákon
Gyúlnak a fények,
Angyali ajkakon
Zendül az ének.

A csillagok most
Fénylők és nagyok,
Lángjuk, mint gyertya,
Fényesen ragyog.

S még idehallik
Angyalok dala,
Zúg a sejtelmes
Selymes éjszaka.

Szívünk ragyogjon,
Mint száz gyertyafény,
Karácsony napja
Drága éjjelén.

Daloljunk mi is
Vele csendesen:

Mi Istenünknek
Dicsőség legyen.

Fáradt szívekre
Mint drága álom,
A földre újra
Eljött karácsony.

Ó, bárcsak tudnánk
Szeretni végre
S lenne a földön
Örökre béke!

Karácsonyfákon
Gyúlnak a fények,
Angyal-ajkakon
Zendül az ének.

Dallama átszáll
Földön és egen.
Krisztus Urunknak
Dicsőség legyen!

Berde Mária

Gyermekdal

Isten egyszülötte!
Hála, hogy születtél,
Hogy mennyei sorból
Szegény gyermek lettél.

Oda száll ma lelkünk
Istállód fölébe,
Hol szalmán érkeztél
Baromnép körébe.

Édes szülőanyád
Rongyokban melenget,
Tehénkéek szájától
Kis tested fölenged.

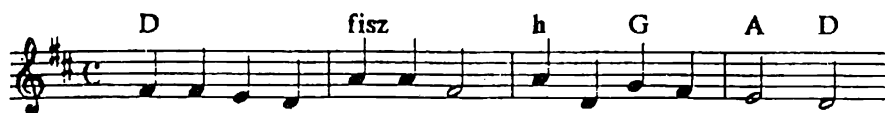
Szolgálnak a barmok,
Szolgál angyalsereg,
Csak az emberek közt
Nincs megszálló helyed.

Álmodra vigyázó
Pici angyalokkal
Mi is meg szolgálunk
Altató dalokkal:

„Dicséret, dicsőség,
Amért megszülettél,
S minden földi gyermek
Kistestvére lettél.“

Szak Antal

Francia karácsonyi ének

Csil - lag - fé - nyes éj sza - kán an - gyalzó - zat hang zik,

Bet - le - hemnek pusztá - ján, hol pász - tor - nép ta nyá zik:

Pászto - rok, ne fél - je tek, ví - gan ör - ven dez - ze - tek, Mert

föld - re jött, kit el - kül - dött az Úr, az Is - ten nék - tek:

A. ti üd - vös ség tek!

Hideg jászol szalmáján égi gyermek alszik,
Körülötte szállásán halk ének szava hangzik:
Imádják a pásztorok, tiszta szívű jámborok.
Örvendeznek, hálát zengnek az Úr nagy jóvoltáért,
Egyszülött Fiáért.

Menjünk mi is jászlához örvendező szívvel,
Boruljunk le lábához, mély hódolattal, hittel!
Isten ő és Megváltó, Atyánál közbenjáró.
Nem félelmes, nyájas, kedves kisgyermek jött ma hozzánk,
Biztatón mosolyg ránk.

A lapot alapította: dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Venczel Géza